

Chodte a pozvite všetkých na hostinu

(porov. Mt 22,9)

Meditácie nad biblickými čítaniami

svätej omše pre

Misijný mesiac október 2024

Na žiadosť Pápežskej misijnej únie spolupracovali pri písaní týchto meditácií:

- na nedele: Yoland Ouellet, o.m.i., národný riaditeľ PMD, frankofónna Kanada
- pre všedné dni:
  - 1. - 14. október: sv: Karl Wallner, národný riaditeľ PMD, Rakúsko
  - 15. a 23. októbra: o. Pierre Diarra
  - 16. až 22. októbra: o. Jafet Alberto Peytrequín Ugalde, národný riaditeľ PMD, Kostarika
  - 24. - 31. októbra: PMS, PhD: Nimene, národný riaditeľ PMD, Libéria

Utorok 1. októbra 2024

XXVI. týždeň obdobia cez rok - rok B

Spomienka svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša, panny a učiteľky Cirkvi

Jb 3,1-3.11-17.20-23; Ž 88; Lk 9,51-56

Dnes sa začína misijný mesiac október, ktorý vyvrcholí Misijnou nedeľou. Už mnoho rokov je "misia" hlavným záujmom Cirkvi, pápežov, biskupov a mnohých hnutí... Dobrá vôľa je medzi mnohými. Prečo sa teda deje tak málo?

Možno nám chýba trochu Ježišovho odhodlania a vytrvalosti pri plnení jeho poslania, o ktorom sme počuli v dnešnom evanjeliu: "Keď sa naplnili dni, keď mal byť vzatý, odhodlane sa vydal na cestu do Jeruzalema." A v ceste pokračoval s vytrvalosťou, ale aj s trpezlivosťou voči tým, ktorí jeho poslanie nechápali a nezdieľali, ako aj voči samaritánskym dedinčanom, ktorí ho odmietali prijať. Takto učil svojich učeníkov novému postoju, novému videniu, "novým veciam" pri naplňaní Božieho poslania.

Pápež František v Evangelii gaudium 22 píše, že všetko v Cirkvi by malo byť misionárske. A čo my? Pokračujeme v mnohých mŕtvych štruktúrach, robíme veci ako zvyčajne, hoci vidíme, že mnohé veci odumierajú. Koľko energie investujeme v našich farnostiach a spoločenstvách do vecí, ktoré nemajú misionársku silu? Veci, ktoré boli dobré a plodné pred 50 alebo 30 rokmi, dnes už také byť nemusia. Misijná cirkev musí mať aj odvahu nechať zomrieť umierajúce veci a odvážiť sa skúsiť niečo nové. Pripomeňme si, čo Ježiš povedal jednému, ktorý ho chcel nasledovať, v evanjeliovej epizóde, ktorá nasleduje hneď po tej dnešnej: "Nechajte mŕtvych pochovávať svojich mŕtvych!" (porov. Lk 9,60).

Nie náhodou sa misijný mesiac október začína sviatkom svätej Terézie z Lisieux, ktorá už ako mladé dievča chcela radikálne nasledovať Ježiša a robila to z veľkej lásky až do svojej skorej smrti. Pre nás je ešte menšou náhodou, že október je nielen mesiacom svetových misií, ale aj mesiacom svätého ruženca. Aby sme totiž prijali pozvanie nášho Pána k radikálnemu odovzdaniu sa jemu a jeho misii, potrebujeme modlitbu a príhovor ženy, ktorá povedala: "Hľa, ja som služobnica Pána! Dávam sa úplne k dispozícii Božiemu poslaniu pre tento svet."

Streda, 2. októbra 2024

XXVI. týždeň obdobia cez rok - rok B

Svätých anjelov strážcov (spomienka)

Ex 23:20-23; Ž 91; Mt 18:1-5,10

Prvých 20 rokov života sa učíme byť dospelými. Ako dospievame, získavame vnímanie, vzdelanie, vedomosti a zručnosti, bez ktorých by tento svet nefungoval. Svet, v ktorom by existovali len deti, by bol chaosom a anarchiou. Čo teda Ježiš myslí, keď hovorí: "Ak sa neobrátite a nebudete ako deti, nevojdete do nebeského kráľovstva" (Mt 18, 3).

Ježiš má na mysli dva postoje. Po prvé, postoj byť malými: nemali by sme si nič namýšľať, nemali by sme sa cítiť lepší ako ostatní. V Kristovom nebeskom kráľovstve sú poslední prví a malí sú vlastne veľkí. Druhý postoj, ktorý sa musíme naučiť od detí: Deti sa nechajú viesť. Aj keď sú niekedy tvrdohlavé a často chcú pomerne skoro dosiahnuť svoje: Vedia, že potrebujú pomoc od mamy a otca, pomoc "zhora".

Dnes je sviatok svätých anjelov strážnych. Ježiš o deťoch hovorí, že "ich anjeli v nebi vždy hľadajú na tvár môjho nebeského Otca" (Mt 18, 10). Podstatou anjelov je byť zameraný na Boha. Poslaním anjelov voči nám je orientovať nás na Boha. Naša myseľ by mala byť zameraná na nebeské, nie na pozemské. Náš pohľad by mal byť zameraný na cieľ, na Boha, aby sa náš život nestratil v kľukatých líniách všednosti.

Ako kresťania potrebujeme svätých anjelov viac než kedykoľvek predtým, aby sme lepšie pochopili svoje poslanie. Prvým cieľom Cirkvi musí byť šírenie viery v Ježiša Krista. To je účinné len s jeho milosťou; je to možné len vtedy, ak sme malí a pokorní. A zmeniť tento svet môžeme len vtedy, ak sa sústredíme na to skutočné a podstatné: len na Boha. Drahý anjel strážny, prosím, pomôž mi stať sa pokorným a detským. A prosím, nasmeruj všetko moje úsilie na Boha!

Štvrtok, 3. októbra 2024

XXVI. týždeň obdobia cez rok - rok B

Jb 19,21-27; Ž 27; Lk 10,1-12

Ježiš posielal apoštolov a všimnime si, že sa tu spomína nezvyčajný počet: Apoštolov nie je 12, ale 72. Každé dieťa vie, že apoštolov bolo 12. Dvanásť znamená plnosť izraelských kmeňov. Tento počet je taký dôležitý, že po odchode Judáša pred Turícami sa pridáva Matej ako dvanásty. A toto číslo zohráva úlohu dokonca aj v dnešnej Cirkvi, pretože pápež dbá na to, aby bolo vždy okolo 120 kardinálov, ktorí majú menej ako 80 rokov, teda ktorí sú oprávnení voliť pápeža.

Lukáš opisuje vyslanie učeníkov a je jednoducho zarážajúce, že ich je 72, nie len 12, ale 5x12. Je možné, že učený Lukáš naráža na 72 židovských učencov, ktorí vraj preložili hebrejskú Bibliu do gréčtiny, preto sa tento preklad nazýva jednoducho "Septuaginta", čo znamená "sedemdesiat".

72 tiež jednoducho znamená, že nejde len o 12 apoštolov, ktorí sú menovite uvedení na mnohých miestach evanjelia, ale o viacerých. A to sa týka aj nás, dnešných kresťanov: je nesprávne myslieť si, že sú poslaní IBA biskupi, IBA kňazi a podobne, je ich VIAC. Magistérium Cirkvi, pápeži, najmä František, sa nikdy neunavia hovoriť, že KAŽDÝ pokrstený má poslanie už na základe krstu.

Sme v misijnom mesiaci októbri a evanjelium je spytovaním svedomia: či sme si vedomí, že máme poslanie; či sme si vedomí, že svedectvo evanjelia nás môže stáť česť; že nás môže stáť čas a peniaze, že nás môže stáť prekonávanie; že musíme očakávať odmietnutie a výsmech. Prestaňme sa pohodlne opierať a obviňovať z úpadku kresťanskej viery iných:

Ja sám musím konečne niečo urobiť, som vyvolený Pánom od krstu, som jedným zo 72, ktorým Pán hovorí aj dnes: "Chodte! Posielam vás!"

Piatok, 4. októbra 2024

XXVI. týždeň obdobia cez rok - rok B

Svätého Františka z Assisi (spomienka)

Jb 38,1.12-21; 40,3-5; Ž 139; Lk 10,13-16

Pre nás kresťanov dnes nie je ťažké oceniť svätého Františka ako pokorného "Poverella". Všeobecne sa oceňuje jeho angažovanosť v prospech chudobných, chorých a ľudí bez práv. Dokonca aj ľudia, ktorí sú vzdialení viere a kritickí voči Cirkvi, považujú za skvelé, že sa kresťania zastávajú slabých a chudobných.

Ak nechceme svätého Františka "obdivovať" len navonok, mali by sme sa najprv pozrieť na jeho lásku ku Kristovi. Matka Tereza, Františkova ženská verzia, nám túto lásku k Ježišovi ukázala: V adorácii pred Najsvätejšou sviatosťou, hľadiac na Božieho Syna, nachádzala silu starať sa o umierajúcich ľudí, ktorí ležali ako smradľavé odpadky na uliciach Kalkaty. František bol taký vášnivý v láske k Ježišovi, že si dokonca vypálil stigmy na telo. Modlitba a Eucharistia nie sú samoučelné; takto sa pripájame k Ježišovi a získavame silu milovať tak, ako miloval on.

Nikto z nás nemá hormonálnu žľazu, ktorá by produkovala "nesebeckosť" a "oddanosť". Keď milujeme Ježiša, otvára sa v ňom prameň, ktorý prúdi cez nás. Potom nás premieňa na milujúcich. Prečo? Pretože oheň, ktorý horí v Ježišovom srdci, zrazu horí aj v nás. Dochádza k stotožneniu, ktoré uskutočňuje Ježiš: "Kto vás počúva, mňa počúva..." (Lk 10, 16).

A potom sa "poslanie" deje celkom automaticky: pretože ak vo vás horí Ježišova láska, automaticky máte túžbu odovzdávať jeho oheň ďalej. To znamená, že tí, ktorí sa pripútajú k Ježišovi a nechajú sa zraniť jeho láskou, majú poslanie, misiu. Svätý František sa cítil poháňaný hlásať evanjelium a hovoriť ľuďom o Ježišovi. Bol taký "misionársky", že v roku 1219 odišiel do Egypta a sultánovi Malikovi Al Kamilovi kázal o Pánovi Ježišovi Kristovi.

Svätý František nás učí, že naše poslanie má svoj pôvod tam, kde sme spojení s Ježišom. Jeho poslaním je láska. A my sa potom stávame súčasťou jeho misie: prostredníctvom aktívnej lásky a nebojácneho svedectva.

Sobota, 5. októbra 2024

XXVI. týždeň obdobia cez rok- rok B

Svätej Faustíny Kowalskej, panny (Ľubovoľná spomienka)

Jb 42, 1-3.5-6.12-17; Ž 119; Lk 10, 17-24

Tu je ich opäť 72, ktorých poslal Pán. Nie len 12 apoštolov, ktorých mená sú nám dobre známe a ktorých si ctíme ako základy Cirkvi a pôvod úradu biskupa a kňaza. Nie, vracia sa ďalších 60 anonymných učeníkov. Títo nemenovaní a neznámi sú všetci pokrstení, bez ohľadu na to, či majú osobitné povinnosti prostredníctvom vysviacky alebo rehoľného povolania, či dokonca cirkevnej služby. Každý pokrstený je poslaný, ako opakovane zdôrazňuje pápež František!

A 72 majú dobrú správu, pretože zlé mocnosti ich poslúchajú, len čo vyslovia Ježišovo meno. Ak sa chceme stať misionárskou cirkvou, potom si to musíme naliehavo uvedomiť: My netvoríme budúcnosť Cirkvi, my sme len jej nástrojmi. Sme len nástrojmi. Pánom neba a zeme je náš Spasiteľ, Ježiš Kristus. Tam, kde sa spoliehame len na vlastné sily, sa môžu diať len úbohé a slabé veci! Ľudia môžu vytvoriť len ľudské veci, ale Boh môže vytvoriť Božie veci!

Ježiš dáva svojim učeníkom moc, ktorá nepochádza od nich, ale z jeho prítomnosti v nás. Preto je dobré pamätať na dnešných svätých: Faustína Kowalská mala len 35 rokov, bola slabou ženou, ktorá len preto vedela: Musím sa úplne pripútať k Ježišovi, úplne sa mu odovzdať. A tak si ju Ježiš v jej ústraní vo Varšave vybral, aby sa stala misionárkou milosrdenstva. Chcela, aby všetci ľudia, najmä tí, ktorí sú ďaleko od Boha a sú hriešnici, zakúsili lúče milosti Božieho milosrdenstva. Žila, pracovala a modlila sa za to; obetovala za to svoj mladý život.

Spytujme si svedomie: Som dostatočne "pripútaný" k Ježišovi? Je pre mňa dôležité, aby bol ohlasovaný? Chcem, aby všetci ľudia zakúsili milosrdnú Božiu lásku?

Nedeľa, 6. októbra 2024

XXVII. nedeľa obdobia cez rok - rok B

Gn 2, 18-24; Ž 128; Heb 2, 9-11; Mk 10, 2-16

V túto prvú októbrovú misijnú nedeľu začneme tým, že si uvedomíme požehnania, ktoré nám Pán chcel dať od stvorenia sveta! Požehnanie manželov, ktorí si navzájom pomáhajú (prvé čítanie); požehnanie rodinného života a šťastia kráčať po Pánových cestách (žalm); požehnanie posvätenia, ktoré prináša Ježiš Kristus, ktorý nás vedie po ceste lásky (druhé čítanie); a napokon požehnanie srdc detí, ktoré prijímajú život Kráľovstva (evanjelium).

V tomto misijnom mesiaci teda oslavujeme tých, ktorých Pán požehnal a ktorí sa vo svojom živote zasvätenom Pánovi, ako aj v živote manželských párov a rodín v mene svojej viery angažujú pri budovaní kráľovstva spravodlivosti, bratstva, vzájomnej pomoci, lásky a solidarity. Prostredníctvom nich Boh koná, aby zjednotil ľudí a pomohol tým najchudobnejším a najnúdznejším. Spoločne, a nie osamote, sa ľudia učia prekonávať individualizmus, egocentrizmus a tvrdosť srdca a rásť v láske, zdieľaní, zabúdaní a sebadarovaní. Zvykli sme si vidieť kňazov a rehoľné spoločnosti, ktoré sa angažujú za Božie kráľovstvo; naša doba nám ponúka milosť misionárskych párov a rodín, a tiež z hnutí, ktoré prijímajú misionársku výzvu: "Chodte a získavajte učeníkov zo všetkých národov." (Mt 28, 19) "Chodte a pozvite všetkých na hostinu!" (Mt 28, 19) (Mt 22, 9) (téma WMS 2024). Svätý Otec na margo zvolenej témy povedal: "Nachádzame dve slová, ktoré vyjadrujú srdce misie: slovesá "ísť" a "pozvať". Pokiaľ ide o prvé, musíme si uvedomiť, že služobníci boli predtým poslaní, aby hosťom doručili kráľovu pozvánku (porov. v. 3-4). Vidíme, že misia je neúnavné vychádzanie ku všetkým mužom a ženám, aby ich pozvali k stretnutiu s Bohom a k vstupu do spoločenstva s ním. Neúnavne! Boh, veľký v láske a bohatý na milosrdenstvo, sa neustále vydáva na cestu, aby sa stretol so všetkými mužmi a ženami a pozval ich do šťastia svojho kráľovstva, a to aj napriek ich ľahostajnosti alebo odmietnutiu." (Posolstvo na Svetový deň misií [nedeľa] 2024)

Zo 7. katechézy pápeža Františka o evanjelizačnej vášni si pripomeňme nasledovné: "Koncil hovorí: "kresťanské povolanie je svojou podstatou aj povolaním k apoštolátu" (dekrét Apostolicam actuositatem [AA], 2). Je to povolanie, ktoré je spoločné, tak ako "spoločnú dôstojnosť (zdieľajú) údy od svojho znovuzrodenia v Kristovi, majúce tú istú synovskú milosť a to isté povolanie k dokonalosti; majúce spoločnú jednu spásu, jednu nádej a jednu nerozdelenú lásku" (Lumen gentium, 32). Je to výzva, ktorá sa týka tak tých, ktorí prijali sviatosť birmovania, zasvätených osôb, ako aj všetkých veriacich laikov, mužov i žien: je to výzva pre všetkých."

Misia je záležitosťou srdca, ktoré prijíma kráľovstvo. Blahoslavená Paulína Jaricotová to objavila vo svojom živote modlitby a veľmi dobre to zhrnula: "Modlitba je Božie kráľovstvo v nás. Nech naše srdcia zaplaví nekonečná láska Ježiša Krista!" Misia je tiež otázkou ohlasovania Božieho kráľovstva, ktoré je vždy blízko, milujúce a milosrdné.

Ježiš hovorí: "Chodte a hlásajte: 'Priblížilo sa nebeské kráľovstvo'" (v. 7). To je to, čo treba hovoriť, predovšetkým: Boh je blízko. Preto na to nikdy nezabúdajte: Boh bol vždy blízko ľudí. On sám to povedal ľuďom: Povedal: "Pozrite sa, ktorý Boh je tak blízko národom ako ja vám?" Táto blízkosť je jednou z najdôležitejších vecí o Bohu. Sú tri dôležité veci: blízkosť, milosrdenstvo a nežnosť. Nezabúdajte na to. Kto je Boh? Ten, ktorý je blízky, ten, ktorý je nežný, ten, ktorý je milosrdný. (Katechéza 4. Nadšenie pre evanjelizáciu)

Modlime sa, aby každý človek, každý pár, každá rodina našli požehnanie a krásu plánu lásky pre nich. Ak v sebe prijmem Božie kráľovstvo ako Božie deti, naše srdcia budú prinášať ovocie lásky, vzájomnej pomoci, spoločenstva a jednoty a uvidíme šťastie, ako hovorí žalmista. Nech nás svätá Terézia od Dieťaťa Ježiša vedie v misii všetkých pokrstených počas tohto misijného mesiaca. Pápež František, inšpirovaný ňou, nám hovorí: "Misionári - ktorých patrónkou je Terézia - nie sú v skutočnosti len tí, ktorí cestujú na veľké vzdialenosti, učia sa nové jazyky, konajú dobré skutky a sú dobrí v ohlasovaní; nie, misionárom je aj každý, kto žije ako nástroj Božej lásky tam, kde sa nachádza. Misionári sú tí, ktorí robia všetko pre to, aby cez ich svedectvo, modlitbu, príhovor mohol prejsť Ježiš.

Toto je apoštolská horlivosť, ktorá, majme to vždy na pamäti, nikdy nepôsobí cez prozelytizmus - nikdy - alebo nátlak, - nikdy - ale cez príťažlivosť. Viera sa rodí prostredníctvom príťažlivosti. Človek sa nestáva kresťanom preto, že ho niekto núti, ale preto, že sa ho dotkla láska." (Katechéza 16. Vášeň pre evanjelizáciu).

Pápež František predstavuje svedectvo venezuelského laika, ktorý bol misionárom a nástrojom Božej lásky všade, kam prišiel: José Gregorio Hernández Cisneros. "Narodil sa v roku 1864 a viere sa naučil predovšetkým od svojej matky, ako sám rozprával: "Matka ma učila cnostiam už od plienok, dávala mi rásť v poznaní Boha a dávala mi lásku ako sprievodcu." Všimnime si: sú to mamy, ktoré odovzdávajú vieru. Viera sa odovzdáva v dialekte, teda v jazyku mám, v tom dialekte, ktorým sa mamy rozprávajú so svojimi deťmi. A vám, mamy: buďte pozorné pri odovzdávaní viery v tomto materinskom dialekte.

Skutočne, láska bola Polárkou, ktorá orientovala existenciu blahoslaveného Josého Gregoria: bol to dobrý a radostný človek s veselou povahou, obdarený výraznou inteligenciou. Stal sa lekárom, univerzitným profesorom a vedcom. V prvom rade však bol lekárom blízky tím najslabším, a to až natoľko, že ho v jeho vlasti nazývali "lekárom chudobných". Vždy sa staral o chudobných. Pred bohatstvom peňazí dával prednosť bohatstvu evanjelia a svoje bytie vynakladal na pomoc núdznym. José Gregorio videl Ježiša v chudobných, chorých, migrantoch a trpiacich. A úspech, o ktorý vo svete nikdy neusiloval, získal a naďalej získava od ľudí, ktorí ho nazývajú "svätcom ľudu", "apoštolom lásky", "misionárom nádeje". Krásne mená: "svätec ľudu", "apoštol ľudu", "misionár nádeje". (Katechéza 20)

Dokazuje, že ako hlása evanjelium tejto nedele: "Ak sa však milujeme navzájom, Boh zostáva v nás a jeho láska sa v nás je dokonalá." (1Jn 4, 12)

Pondelok 7. októbra 2024

XXVII. týždeň obdobia cez rok- rok B

Pamiatka Panny Márie Ružencovej

Sk 1, 12-14; Lk 1, 46-55; Lk 1, 26-38

Október je mesiacom svetových misií. Je to mesiac svätého ruženca. Pôvodne bol ruženec meditatívnou modlitbou, ktorú vymysleli v kláštoroch na rozjímanie o Ježišovom živote. Keďže ide o veľmi jednoduchú modlitbu, v ktorej sa opakujú len základné modlitby "Otče náš", "Zdravas Mária" a "Sláva Otcu", čoskoro sa stal veľmi obľúbeným medzi laickými bratmi. A potom dominikáni rozšírili modlitbu ruženca aj medzi bežných veriacich. Modlitebná šnúra, ktorá čoskoro vznikla, je pomôckou a pripomienkou pravidelnej modlitby.

Je to náhoda, že téma "Ruženec" a "Svetové misie" sa prelínajú práve v októbri. Misia nie je kolonizácia, misia nie je imperiálna expanzia náboženskej ideológie, ktorá sa cíti byť nadradená iným. Misia je pokorné pozvanie otvoriť sa Bohu, ktorý nás chce vykúpiť a uzdraviť. Mária sa otvára tomuto pozvaniu, ktoré jej adresuje anjel Gabriel. "Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova." (Lk 1, 38).

V roku 1822 blahoslavená Paulína Mária Jaricotová (1799 - 1862) založila združenie s názvom "Misijné dielo šírenia viery". Chcela zbierať dary a modlitby na misie. V roku 1826 založila "Živý ruženec" a do konca svojho života zhromaždila viac ako 2 milióny Francúzov, ktorí sa každý deň modlili desiatok ruženca za svetové misie. Dielo blahoslavenej Paulíny Márie Jaricotovej povýšil Pius XI. v roku 1922 na "Pápežské misijné diela". Je prekvapujúce, že pápežove diela pre svetové misie nevznikli na základe vatikánskej stratégie, ale z modlitbovej iniciatívy mladej ženy, laičky!

Ak chceme pomôcť svetovým misiám, musíme sa modliť! Bez modlitby niet misie, pretože Duch Svätý je - ako opakovane hovorí pápež František - motorom svetových misií. Aj naša modlitba ruženca sa stáva "iskrivou", keď sa ju modlíme v misijnom duchu: za mnohých, ktorí ešte nepoznajú Krista. A za nás v Európe: najmä za mladých ľudí, aby spoznali konečný zmysel a dôvod svojho života v Bohu, ktorému Mária povedala: "Nech sa mi stane podľa tvojho slova" (Lk 1, 38).

Utorok, 8. októbra 2024

XXVII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Gal 1:13-24; Ps 139; Lk 10:38-42

Pripomeňme si: Boh sám je Pánom dejín, on koná svoju spásu. Očakáva od nás spoluprácu, ale je absolútne nesprávne, ak si myslíme, že MY musíme vykúpiť a zachrániť svet. Dnes nám všetkým hrozí, že prepadneme falošnému učeniu Pelagia, ktorý si v 4. storočí myslel, že si stačí vyhrnúť rukávy a potom sa nám podarí zachrániť svet a Cirkev samým. Bez milosti. Svätý Augustín, ktorý už v čase svojho obrátenia zakúsil prvoradosť milosti, brojil proti Pelagiovi. A to právom!

Svet môžeme zmeniť len s Božou pomocou, len keď sa spoľahneme na jeho dielo, na jeho pomoc, na jeho milosť. "Áno, dokážeme!", ktoré politici v posledných rokoch používajú ako motivačné heslo, je naliehavo potrebné doplniť z kresťanského hľadiska: "Áno, dokážeme - s Božou pomocou!"

Včera bol sviatok ruženca a my sme si pripomenuli, že misia potrebuje modlitbu. Ešte raz: Sme len spolupracovníkmi na Božom diele. Potrebujeme Boha, ktorému už žalmy udeľujú vládu nad celou zemou.

Cirkevní otcovia svorne tvrdia, že dnešné evanjelium by sa nikdy nemalo interpretovať tak, akoby Marta urobila niečo nesprávne alebo dokonca zlé. Marta pracuje z lásky: varí, stará sa, robí dobro pre svojho hosťa, pre Ježiša. Na druhej strane Mária jednoducho sedí pri Ježišových nohách a počúva ho; je úplne sústredená na neho, božského Spasiteľa. Lekcia, ktorú Ježiš dáva Marte, je lekciou, ktorú dáva dnešným pelagiánom, ktorí si myslia, že to môžeme urobiť a napraviť sami.

V októbri, mesiaci svetových misií, máme veľa nápadov, veľa iniciatív, veľa podujatí, ktoré sa starajú o budúcnosť Cirkvi. To je v poriadku. Ale je tiež potrebné, aby sme sa "uvoľnili". Budúcnosť Cirkvi netvoríme my, ale sám Pán.

Bez služieb Marty, samozrejme, cirkev nebude fungovať, ale ak bude chýbať prioritá počúvať Ježiša a dôverovať mu, tak sa nám to nepodarí.

Streda, 9. októbra 2024

XXVII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Gal 2,1-2.7-14; Ž 117; Lk 11,1-4

Učeníci prosia Ježiša, aby ich naučil modliť sa. Ježiš odpovedá okamžite a rád. A naučí ich krátku prosebnú modlitbu k Bohu, svojmu Otcovi, ktorý je aj "náš Otec". Mali by sme si všimnúť, že toto je skutočne jediná modlitba, ktorú Ježiš osobne učí svojich apoštolov, vrátane nás.

Židia poznali mnoho foriem modlitby: ďakovanie, chválu, prosbu, adoráciu atď. Žalmy ponúkajú široké spektrum modlitieb. O to zaujímavejšie je, že Ježiš učí učeníkov prosebnú modlitbu. V Matúšovom evanjeliu pozostáva modlitba Pána zo siedmich prosieb, u Lukáša ich nájdeme päť.

V posledných rokoch sa prosebná modlitba dostala do krízy. Je filozoficky ťažké pochopiť, prečo by mal malý človek prosieť Boha, ktorý aj tak všetko vie a môže, o niečo... Aký to má zmysel? Pod vplyvom východnej religiozity, ktorá sa v posledných 50 rokoch stáva čoraz populárnejšou, sa "modlitba" chápe skôr ako subjektívne upokojenie seba samého. "Modlitba" ako niečo, čo je predovšetkým "dobré pre mňa". Modlitbou nepohnem Boha k tomu, aby niečo urobil, ale zmením seba.

Je to vlastne skrytý ateizmus, pretože už nedôverujeme Bohu, že na tomto svete niečo urobí. Modlitba prosby má svoj význam len vo mne, v zmene mojich postojov, mojich nálad. Ale či Ježiš naozaj učil svojich učeníkov tieto veľké prosby modlitby Pána len preto, aby sa mohli upokojiť... Zjavne nie! Ježiš očakáva všetko od Boha, svojho Otca, a chce, aby sme aj my robili to isté. Samozrejme, že Boh nepotrebuje naše modlitby! Ale CHCE ich. Preto Ježiš hovorí: "Proste a dostanete; hľadajte a nájdete; klopte a otvoria sa vám dvere" (Mt 7, 7).

V misijnom mesiaci októbri by sme sa mali vedome modliť modlitbu Pána za svetové misie. Všetky prosby modlitby Otče náš majú misijný rozmer: misia znamená chcieť, aby sa posvätilo Božie meno, aby v srdciach ľudí zažiarila Božia vláda; aby všetci žili spravodlivo a mali chlieb, ktorý potrebujú; aby prišlo milosrdné odpustenie a aby Boh skoncoval s vojnami, diskrimináciou, hladom, násilím a ničením nášho životného prostredia, zeme.

Štvrtok, 10. októbra 2024

XXVII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Gal 3,1-5; Lk 1, 69-75; Lk 11, 5-13

V evanjeliu sú desiatky miest, kde Ježiš intenzívne podporuje prosebnú modlitbu. Dnes nás Ježiš motivuje nielen k vytrvalej modlitbe, ale aj k tomu, aby sme sa nebáli obťažovať Boha svojimi prosbami.

Lekcii, ktorú nám dnes Ježiš dáva, niečo predchádzalo: Ježiša požiadali učeníci, aby ich naučil modliť sa. Ježiš im dáva modlitbu, prosebnú modlitbu: Modlitba Pána pozostáva len z prosby. Ježiš ich neučí chváliť, ďakovať, uctievať... nepochybne chce, aby sme robili to isté, pretože on sám praktizuje všetky formy modlitby. Ale predovšetkým ich učí predkladať Bohu veľké prosby! A pevne nás uistuje, že budeme vypočutí. Preto aj Cirkev učí, že každá naša modlitba bude vypočutá! Samozrejme, vždy v súlade s Božou vôľou, pretože on jediný vie, čo je pre nás najlepšie.

Pre neho je dôležité, aby naša modlitba bola "vytrvalá". Upozornenie: Keď prosíme Boha, nesmieme očakávať, že Boh bude automat na kolu, do ktorého vložím svoje modlitby ako dvojeurovú mincu. A potom sa okamžite vyvalí plechovka koly... Vytrvalosť znamená, že sa naozaj musím zapojiť do akéhosi zápasu s Bohom, že musím Bohu plne dôverovať. To si vyžaduje čas, vyžaduje si to trpezlivosť, vyžaduje si to vytrvalosť, dokonca tvrdohlavosť.

Existuje známy príklad vytrvalej modlitby, ktorá bola zároveň "misionárska". "Poslaním" svätej Moniky bolo priviesť svojho syna Augustína ku Kristovi. Modlila sa a trpela za neho mnoho rokov. Odpoveď, ktorú jej dal istý kňaz, môžeme upraviť: "Choď v pokoji, dieťa s toľkými slzami sa nemôže stratiť!": "Niekto, za koho sa veľa modlí, sa nemôže stratiť."

Ježiš nás chce tak motivovať k modlitbe, že nás dokonca motivuje k tomu, aby sme Boha obťažovali, aby sme boli dotieraví! To znamená, že nikdy nemôžete prosiť príliš veľa, nikdy sa nemôžete modliť príliš veľa! Toto je obzvlášť dôležité pre svetové misie, pretože sme ľudí často odpísali. Hrozí nám, že sa jednoducho zmierime s tým, že toľko ľudí na tejto planéte ešte nepozná Krista; a že mnohí pokrstení žijú ako pohanovia. Nie, takáto rezignácia nie je kresťanská. Znovu zaklopme na dvere Boha, nášho Otca v nebi, a úpenlivo ho prosme, aby všetci ľudia mohli zakúsiť spásu.

Piatok, 11. októbra 2024

XXVII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Gal 3, 7-14; Ž 111; Lk 11, 15-26

Sme v mesiaci svetových misií, ktorého vrcholom je Misijná nedeľa. Cirkev ju slávi od roku 1926, keď sa svet a Cirkev ocitli v démonickom období. Démoni nacionalizmu viedli k prvej veľkej svetovej vojne a s jej koncom démoni v žiadnom prípade nezmizli, ale zúrili ešte prudšie, podnecovaní strašnými hospodárskymi krízami. V tomto období pápež Pius XI (1922 - 1939) postavil proti nepriateľstvu a súpereniu národov vládu Krista. Jeho motto je programové a znie: "Pax Christi in regno Christi - Kristov pokoj v Kristovom kráľovstve!"

Jedným z exorcizmov jeho doby bolo založenie Pápežských misijných diel v roku 1922, kde premenil tri existujúce francúzske národné misijné diela na celosvetovú, "pápežskú" organizáciu. Cirkev bola od začiatku globálnym hráčom, ktorý presahoval všetky rasové, etnické a politické hranice. Svedčí o tom zoznam 17 (!) etnických skupín (Sk 2, 9 - 11), ktoré sa na Turíce zhromaždili okolo Petra a učeníkov naplnených Duchom Svätým.

V dnešnom evanjeliu Ježiš hovorí o vyhánaní démonov. Hovorí o sebe: "Ale ak ja Božím prstom vyhánam zlých duchov, potom k vám prišlo Božie kráľovstvo." (Lk 11, 20) Nebudeme robiť chybu predchádzajúcich storočí, keď sa cirkev s jej inštitúciami, hierarchiami a orgánmi prakticky stotožňovala s Božím kráľovstvom. Cirkev nie je Božie kráľovstvo. Slúži však Božiemu kráľovstvu, jeho vláde v srdciach všetkých ľudí a v spoločenstve všetkých národov.

Pius XI. nielenže v roku 1922 založil Pápežské misijné diela, ale v roku 1926 zaviedol aj "Nedeľu svetových misií" v októbri, v tom čase ako prípravu na sviatok Krista Kráľa, ktorý ustanovil v roku 1925, aby sa v tom čase slávil poslednú októbrovú nedeľu. Ide o celosvetovú solidaritu medzi katolíckymi kresťanmi, ktorí sa modlia spolu a za seba navzájom. Ide o solidaritu, o zbieranie finančnej podpory vo všetkých cirkvách sveta a o vytvorenie spravodlivej rovnováhy v Cirkvi. Nedeľa svetových misií vyháňa z nás katolíkov démonov "sebareferencie" (pápež František). Otvára naše srdcia a otvára ich globálnej solidarite. Najmä dnes je Misijná nedeľa dôležitým príspevkom k tomu, aby "v Kristovom kráľovstve zavládol Kristov pokoj" (Pius XI.).

Saturday, October 12, 2024

XXVII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Gal 3, 22-29; Ž 105; Lk 11, 27-28

A čo naša úcta k Márii, Božej Matke? Je to normálny psychologický jav: ak niekomu "fandíte", automaticky si vypestujete oddanosť k jeho matke. Inými slovami, keď sa syn stane hviezdou, automaticky sa to preniesie na matku, ako ukazuje pohľad na rodinnú históriu Elvisa Presleyho, Michaela Jacksona alebo Eltona Johna...

Náš Pán a Spasiteľ však nechcel byť "Jesus Christ Superstar" à la Andrew Lloyd Webber a nechcel to ani od svojej matky či svojich učeníkov. Byť zbožňovaný navonok bolo pre neho vždy príliš málo. Neodmietal to však preto, lebo neprišiel bojovať proti prirodzeným psychologickým javom, ale povýšiť ich na nadprirodzené. Preto sa nebránil osobnej adorácii, sympatiám a "zbožňovaniu", ktoré mu boli prejavované. Dovolí, aby ho dav pri vstupe do Jeruzalema vítal ako hrdinu. Ale motívom jeho cesty do Jeruzalema nie je vytvoriť okolo seba kult hviezdy, ale to, aby vojak, ktorý mu na kríži prebodne srdce, mohol povedať: "Tento človek bol naozaj Boží Syn." (Mk 15, 39) A od tej chvíle budú milióny a miliardy ľudí vyznávať svoju vieru v neho.

Môžeme, môžeme a mali by sme milovať Máriu všetkými svojimi citmi. Svoju úlohu tu zohráva aj ženská a materská stránka, pretože každý človek má k svojej matke osobitný, prirodzene nežný vzťah. To je dovolené! Áno, jej lono je požehnané, pretože jej bolo dovolené nosiť v sebe to, čo nebo nemôže obsiahnuť. Áno, jej prsia sú požehnané, pretože jej bolo dovolené dojčiť materským mliekom toho, ktorý sa chce stať pokrmom pre nás všetkých v Eucharistii. Ježiš sa vtelil, aby sa mohol ako dieťa pritúliť k tejto žene, ktorú nám potom na kríži dal ako našu matku. Druhý vatikánsky koncil o ňom hovorí: "Pracoval ľudskými rukami, myslel ľudskou myslou, konal ľudským rozhodnutím a miloval ľudským srdcom" (Gaudium et spes 22).

Prirodzenosť je predpokladom nadprirodzenosti. Ak milujeme Ježiša, automaticky budeme milovať toho, kto umožnil jeho vtelenie a kto mu slúžil ako žiadna iná ľudská bytosť. Ale "adorácia" Márie by bola príliš málo. Ježiš chce učeníctvo, Ježiš chce napodobňovanie. Svätý Bernard z Clairvaux (+1153) hovorí: "Vzývaj Máriu, myslí na Máriu. Nedovoľ, aby jej meno opustilo tvoje srdce. Predovšetkým nezabudni napodobňovať jej príklad!"

Nedeľa, 13. októbra 2024

XXVIII. nedeľa v období cez rok- rok B

Múd 7, 7-11; Ž 90; Heb 4, 12-13; Mk 10, 17-30

V tomto misijnom mesiaci nás volá Kristova výzva nasledovať ho, zanechať všetko pre evanjelium a večný život. Chce ľudí, ktorí sú chudobní srdcom, ktorí sa snažia žiť len z bohatstva jeho Slova, ktorí sa modlia, aby prijali a vyžarovali jeho múdrosť. Byť učeníkom-misionárom nás vedie k tomu, aby sme sa zriekli bohatstva tohto sveta a vybrali si jediné bohatstvo, ktoré môže uspokojiť naše srdce: bohatstvo Pánovej lásky, ako žiada dnešný žalm. " Naplň svojou milosťou a budeme jasať a radovať sa!" (Ž 90).

Pápež František uviedol príklad Madeleine Delbrêlovej ako hľadajúcej Boha, ktorá do svojich dvadsiatich rokov žila v agnosticizme. Potom sa vydala hľadať Boha s hlbokým smädcom a prázdnotou, ktorá sa ozývala v jej úzkosti. Jej cesta viery ju priviedla k tomu, že si zvolila život úplne zasvätený Bohu, v srdci Cirkvi a sveta. "Oslnená stretnutím s Pánom napísala: "Keď sme raz počuli Božie slovo, už nemáme právo ho neprijat'; keď sme ho prijali, už nemáme právo nedovoliť, aby sa v nás stalo telom; keď sa v nás stalo telom, už nemáme právo nechať si ho len pre seba. Odteraz patríme ku všetkým, ktorí čakajú na Slovo" (My, obyčajní ľudia ulice, prekl. David Louis Schindler, Jr. a Charles F. Mann. Grand Rapids: Eerdmans, 2000, 62)" (Katechéza 25. Nadšenie pre evanjelizáciu). Nie je práve toto svedectvom listu Hebrejom z tejto nedele? Božie slovo je živé a účinné (porov. Hebr 4, 12) a vtelí sa do nás, aby sme o ňom mohli svedčiť iným.

Ďalším učeníkom - misionárom, ktorý zanechal všetko, aby nasledoval Krista a bol svedkom jeho evanjelia, je brat Charles de Foucauld. "Po tom, čo prežil svoju mladosť vzdialený od Boha, bez viery v čokoľvek iné ako v neusporiadanú honbu za pôžitkami, zveruje sa s tým neveriacemu priateľovi, ktorému po tom, ako sa obrátil prijatím milosti Božieho odpustenia v spovedi, odhaľuje dôvod svojho života. Píše: "Stratil som svoje srdce pre Ježiša z Nazareta". Brat Karol nám tak pripomína, že prvým krokom pri evanjelizácii je mať Ježiša vo svojom srdci; "zamilovať sa doňho až po uši". Ak sa tak nestane, ťažko to môžeme ukázať svojím životom. Namiesto toho riskujeme, že budeme hovoriť o sebe, o skupine, do ktorej patríme, o morálke alebo, čo je ešte horšie, o súbore pravidiel, ale nie o Ježišovi, o jeho láske, o jeho milosrdenstve" (Katechéza 23. Nadšenie pre evanjelizáciu).

Učeník - misionár našiel poklad, o ktorom hovorí Ježiš v dnešnom evanjeliu. Pokračujúc v katechéze o Charlesovi de Foucauld hovorí pápež o tomto poklade: "Keď niekto z nás lepšie spozná Ježiša, vzniká túžba dať ho spoznať, podeliť sa o tento poklad. Vo svojom komentári k príbehu o návšteve Panny Márie u svätej Alžbety hovorí: Vezmite ma do sveta: Ja som sa dal svetu... vezmite ma do sveta. Áno, ale ako sa to robí? Tak ako to urobila Mária v tajomstve Navštívenia: "v mlčaní, príkladom, životom". Svojím životom, pretože

"celá naša existencia", píše brat Charles, "musí kričať evanjelium". A veľmi často naša existencia vykrikuje svetské veci, vykrikuje mnohé hlúposti, čudné veci, a on hovorí: Nie, "celá naša existencia musí kričať evanjelium". Potom sa rozhodne usadiť vo vzdialených krajoch, aby v tichosti kričal evanjelium, žil v duchu Nazareta, v chudobe a skrytosti. Odchádza na saharskú púšť, medzi nekresťanov, a ide tam ako priateľ a brat, nesúc pokoru Ježiša Eucharistie" (Katechéza 23).

Ježišov prísľub každému, kto kvôli nemu a evanjeliu zanechá všetko, je vstup do večného života, do kráľovstva! To je pre človeka nemožné, ale u Boha možné! V tomto misijnom mesiaci oslavujme neustále Božie volanie ku všetkým, aby ho nasledovali a darovali sa pre evanjelium a kráľovstvo. Nakoniec dovoľme Bohu, aby uskutočnil našu túžbu prijať misiu celým srdcom. Táto výzva sa odráža aj v téme budúcej nedele, Svetovej misijnej nedele: "Chodte a pozvite všetkých na hostinu (porov. Mt 22, 9)."

V slove "Poď a nasleduj ma", rovnako ako v slove "Chod' a pozvi všetkých", je výzva ísť. Vráťme sa k svedectvu Madeleine Delbrelovej: "Aby sme mohli byť s tebou na tvojej ceste, musíme ísť, aj keď nás naša lenivosť prosí, aby sme zostali. Ty si nás vyvolil, aby sme zostali v zvláštnej rovnováhe, v rovnováhe, ktorú možno dosiahnuť a udržať len v pohybe, len v rozmachu. Trochu ako bicykel, ktorý nezostane vzpriamený, ak sa jeho kolesá neotáčajú [...]. My môžeme zostať vzpriamene len tak, že ideme dopredu, v pohybe, v prívale dobročinnosti". Je to to, čo nazýva "spiritualitou bicykla" (porov. Umorismo nell'Amore. Meditazioni e poesie, Milan 2011, 56). Iba v pohybe, na ceste, žijeme v rovnováhe viery, ktorá je síce nerovnováhou, ale je taká: ako bicykel. Ak sa zastavíme, neostane stáť vzpriamene" (Katechéza 25 Vášeň pre evanjelizáciu).

Boháč z evanjelia, ktorý hľadá večný život, nenašiel radosť, ale smútok materializmu. Naopak, pre tých, ktorí našli skutočnú radosť v tom, že sa vzdali všetkého a vybrali si Ježiša, pápež František pripomína, že dnešok je vhodnou chvíľou na ohlasovanie Ježiša a radosti evanjelia: "Tak sa človek, podobne ako tí dvaja v Emauzách, vracia do každodenného života s nadšením toho, kto našiel poklad: boli radostní, tí dvaja, pretože našli Ježiša a on zmenil ich život. A človek zistí, že ľudstvo oplýva bratmi a sestrami, ktorí čakajú na slovo nádeje. Na evanjelium sa čaká aj dnes. Ľudia dneška sú ako ľudia všetkých čias: potrebujú ho. Dokonca aj civilizácia naprogramovanej nevery a inštitucionalizovanej sekularity; ba najmä spoločnosť, ktorá necháva priestory náboženského významu opustené, potrebuje Ježiša. Toto je správna chvíľa na ohlasovanie Ježiša. Preto by som chcel všetkým zopakovať: "Radosť z evanjelia naplňa srdcia a životy všetkých, ktorí sa stretávajú s Ježišom. Tí, ktorí prijímajú jeho ponuku spásy, sú oslobodení od hriechu, smútku, vnútornej prázdnoty a osamelosti. S Kristom sa radosť rodí stále nanovo" (tamže, 1)" (Katechéza 26).

Na záver sa pripojme k pápežovi Františkovi a poďakujme počas tohto misijného mesiaca za všetkých, ktorí odpovedali na výzvu zanechať všetko pre ohlasovanie evanjelia:

"Využívam túto príležitosť, aby som poďakoval všetkým misionárom, ktorí v odpovedi na Kristovo volanie zanechali všetko, aby odišli ďaleko od svojej vlasti a priniesli radosnú

zvest' na miesta, kde ju ľudia ešte neprijali alebo ju prijali len nedávno. Drahí priatelia, vaša veľkorysá obetavosť je hmatateľným vyjadrením vašej oddanosti misii ad gentes, ktorú Ježiš zveril svojim učeníkom: "Chodte a získavajte učeníkov zo všetkých národov" (Mt 28, 19). Naďalej sa modlíme a ďakujeme Bohu za nové a početné misionárske povolania pre úlohu evanjelizácie až po kraj zeme" (Posolstvo k Svetovému misijnému dňu (nedeli) 2024).

Pondelok, 14. októbra 2024

XXVIII týždeň obdobia cez rok, rok B

Gal 4,22-24.26-27.31-5,1; Ž 113; Lk 11,29-32

V dnešnom evanjeliu Ježiš hovorí slovo, ktoré je zdrvivúce: „Toto pokolenie je zlé...“ Ak to povedal svojim poslucháčom pred 2000 rokmi, o čo viac to platí pre tie naše! Vojny, drancovanie prírody, pretrvávajúca chudoba a hlad vo veľkých častiach sveta, nespravodlivé svetové hospodárstvo... nás zarmucujú, ba dokonca deprimujú. A ani my katolíci nie sme vo fáze optimizmu. V Cirkvi je toľko neistoty, ako sa vyrovať so zmenami. Chápanie manželstva a rodiny, ochrana nenarodeného života, dôstojnosť a nedotknuteľnosť ľudskej bytosti až do prirodzenej smrti a tak ďalej. To, čo sa predtým zdalo jasné, sa zrazu stalo nejasným.

Misijná cirkev musí čeliť realite. Svetový organizmus trpí mnohými chorobami. Bez diagnózy nie je liek. Preto je našou povinnosťou protirečiť zo svetla evanjelia, keď sa nám ľudia snažia predať biele ako čierne a čierne ako biele. Hodnoty evanjelia sú jasné a umožňujú nám urobiť si úsudok: „Toto pokolenie je zlé!“ Ježiš to hovorí veľmi jasne a apodikticky.

Chceli by sme aj znamenie. V Cirkvi je veľká túžba po „čarovnom nápoji“, ako v komikse „Asterix a Obelix“. Jeden dúšok a my kresťania budeme opäť úspešní... Niektorí v Cirkvi sa chcú vrátiť k starým zvykom, iní chcú byť „moderní“ a prispôbiť sa duchu doby. Ani jedno, ani druhé nás nepovedie do budúcnosti.

Ježiš generácii spred 2000 rokov, ktorá vyžadovala pozemské zázračné znamenia, aby bola na zemi úspešná, oponuje výzvou k pokániu. Kam sa má obrátiť zlé pokolenie? K Ježišovi! On ukazuje na seba: Tu je ten, ktorý je viac ako Šalamún! Tu je ten, kto je viac ako Jonáš! Tu je ten, kto otvára dvere k Otcovmu srdcu.

Svet môžeme zmeniť len vtedy, ak sa obrátíme k Ježišovi a jeho „programu“. Samozrejme, že my kresťania chceme zmeniť, zlepšiť a uzdraviť tento pozemský svet. Aj Ježiš to robil. Ale pozemský úspech je dočasný. Ježiš pôsobí plnosť vykúpenia prostredníctvom svojej smrti. To skutočné, čo chce Ježiš priniesť svetu, ktorý je taký plný biedy, je láska a spravodlivosť. Alebo jeho slovami: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta.“ (Jn 18, 36).

Utorok 15. októbra 2024

XXVIII. týždeň obdobia cez rok - rok B *Spomienka svätej Terézie od Ježiša, Panny a učiteľky Cirkvi*

Gal 5, 1-6; Ž 119; Lk 11, 37-41

Slová adresované farizejom sú silné, vyzývavé, ale treba ich počúvať so zvláštnou pozornosťou. Počúvajte tieto slová znova: „Vy farizeji, čistíte čašu a misu zvonka, ale vaše vnútro je plné lúpeže a zloby. Nemúdri! Či ten, čo stvoril vonkajšok, nestvoril aj vnútro? Ale čo je vnútri, rozdajte ako almužnu a všetko vám bude čisté.“ Čo treba očistiť? Vnútro alebo vonkajšok? Vo svojom vnútri ste plní chamtivosti a zloby... Problémom nie je vonkajšok, vzhľad, ale naše srdce, všetko zlo, ktoré v ňom môžeme ukrývať: chamtivosť, bezbožnosť a všetky druhy zlých myšlienok.

V podstate nás Pán vyzýva, aby sme sa zamysleli nad svojim pokrytectvom, nad svojim vystupovaním, nad všetkým, čo robíme, aby sme vyzerali dobre, zatiaľ čo naše srdce nezodpovedá tomu, čo prezentujeme navonok. Pozýva nás, aby sme sa starali o svoje srdce, o to, čo nás robí hlbokými v našej bytosti. Pán nás ako vždy pozýva k radikálnemu obráteniu. Tu navrhuje, aby sme všetko, čo máme, rozдали ako almužnu a všetko bude pre nás čisté. Nebudeme si už chcieť držať stále viac a viac, hromadiť bohatstvo alebo dobre vyzeráť s rizikom, že budeme egocentrickí.

Pán nás teda pozýva k čistote, ale nie len tak hocijakej. Nejde o právny formalizmus, opakované omývanie, dôkladné umývanie alebo dokonca vyhýbanie sa hriešnikom, ktorí akoby vyžarovali nečistotu. Nie je to otázka vyhýbania sa hrobom a náhodnému poškrvneniu. Jediná čistota je tá vnútorná, vysvetľuje Ježiš: nič, čo prichádza zvonku, nemôže človeka znečistiť, pretože zlé úmysly vychádzajú zvnútra, z ľudských srdc (Mk 7, 14 - 23). Je to nové a oslobodzujúce učenie, ktoré je pre učeníkov ťažké pochopiť, porozumieť mu. Pre každého z nás je nepochybne ľahšie umyť si vonkajšok, ako očistiť vnútro, svoje intímne myšlienky, svoje srdce a všetku zlobu, ktorá sa v ňom môže skrývať, všetko zlo, ktoré často prajeme iným.

Zdôrazňuje sa tu jednoduchosť viery a lásky, smer, ku ktorému musia učenici smerovať, totiž čisté srdce: Blahoslavení čistého srdca, tí uvidia Boha (Mt 5, 8). Táto čistota je čistotou stredú osoby, obsiahnutou v slove duch. Chudobní srdcom sú aj chudobní duchom. Je to stred a celok osoby. Spomeňme si na Žalm 34, 19, kde sa píše: „Pán je pri tých, čo majú srdce skrúšené, a zachraňuje zlomených na duchu.“ Títo chudobní ľudia patria do veľkej rodiny tých, ktorí boli vystavení materiálnym a duchovným skúškam a môžu sa spoliehať len na Pánovu pomoc. Každý z nich môže s istotou povedať: Pán na mňa myslí (porov. Ž 40, 18). Evanjelizácia chudobných so zázrakmi je znamením, ktoré dal Ježiš tým, ktorých poslal Ján Krstiteľ, aby spoznali, že on je očakávaný Mesiáš (Mt 11, 5).

Chudobný človek očakáva Pánovu spásu, s dôverou dúfa a plní Pánovu vôľu. Jeho duša odpovedá na jeho požiadavky a príkazy. Je si istý, že jeho volanie a modlitba dosiahnu ucho Pána, ktorý ho zachráni podľa svojho príslubu. Už teraz môže spievať Pánovu chválu.

Práve preto, aby sme boli slobodní, nás Kristus oslobodil, vysvetľuje apoštol Pavol. Sme preto pozvaní, aby sme stáli pevne. Nedávajte sa znova zapriať do jarma otroctva (Gal 5, 1), vysvetľuje apoštol. Na to, aby sme videli Boha, aby sme sa mu predstavili už nie v jeho jeruzalemskom chráme, ale v jeho kráľovstve, už nestačí len samotná morálna čistota. Vyžaduje si aktívnu prítomnosť Pána v každodennom živote; vyžaduje si lásku, prítomnosť Boha - Lásky; vtedy bude človek čistý skrz-naskrz. Ježiš to vlastne vysvetľuje svojim apoštolom: „Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal“ (Jn 15, 3). Kto sa okúpal, nemusí sa umývať, lebo je celý čistý; aj vy ste čistí. (porov. Jn 13, 10).

Keď hovoríme o jedle, Peter vyvodzuje trojitý záver. Už neexistuje žiadne nečisté jedlo (Sk 10,15; 11,9); samotní neobrezaní už nie sú poškrvení (Sk 10,28); Boh teraz očisťuje srdcia pohanov práve vierou (Sk 15,9). Pavol objasňuje túto otázku čistoty tvrdením, že pre kresťana „nič nie je samo osebe nečisté“ (Rim 14, 14). Keď pominul režim starého zákona, dodržiavanie čistoty sa stáva „bezzubým predpisom“, od ktorého nás oslobodil Kristus (Gal 4, 3. 9; Kol 2, 16 - 23). Kristus sa vydal za Cirkev, aby ju posvätil očistným kúpeľom vody (Ef 5, 26). Nejde o vonkajšie očistenie, pretože voda krstu nás oslobodzuje od všetkých poškvŕn tým, že nás spája so vzkrieseným Ježišom Kristom (1Pet 3, 21 a nasl.). Sme skutočne očistení našou nádejou v Boha, ktorý nás skrze Krista urobil adoptovanými deťmi (1 Jn 3, 3). Ako kresťania sa odteraz musíme očisťovať od každej telesnej a duchovnej nečistoty, aby sme dokončili dielo svojho posvätenia (2Kor 7, 1). Pre čistých je všetko čisté (Ti 1, 15) a teraz sa pred Bohom počíta hlboké rozpoloženie znovuzrodeného srdca, ktoré je obnovené (1Tm 4, 4). Kresťanská láska pramení z čistého srdca, dobrého svedomia a poctivej viery (1Tm 1,5). Akou radosťou je slúžiť Pánovi s čistým svedomím (2Tm 1,3)! opakom nečistoty je svätosť (1Tes 4,7s; Rim 6,19). V skutočnosti sme pozvaní ísť v ústrety Kristovi, mŕtvemu a vzkriesenému; on je ten, kto nás očisťuje a zbavuje všetkého zlého.

Ako môžeme evanjelizovať, ak sa oddeľujeme od ľudí, ktorých považujeme za nečistých, hriešnych, poškrvených? Ako môžeme evanjelizovať, ak nejdeme k našim súčasníkom, našim ľudským sestrám a bratom, bez ohľadu na ich náboženské presvedčenie a stupeň svätosti? Je na každom z nás, misionároch - učeníkoch, aby sme dovolili, aby z nášho čistého srdca vytryskla spravodlivosť a viera, láska a pokoj, pričom nezabúdame na misionársky dynamizmus. Duch Svätý je nám daný, aby sme napredovali na ceste svätosti, lásky a spravodlivosti. Cirkev nám ponúka sviatosti a rôzne iné prostriedky na nasledovanie Pána Ježiša. Vy, ktorí hľadáte ospravedlnenie v Zákone, ak ste sa oddelili od Krista, odpadli ste od milosti, ak sa nespoliehate na Božie milosrdenstvo a nehu, ak neveríte v posväcujúceho Ducha. Kristovi učeníci, práve skrze Ducha a vo viere musíme

očakávať spravodlivosť, v ktorú dúfame, a rásť vo svätosti. V Ježišovi Kristovi totiž nemá hodnotu to, či je človek obrezaný alebo nie, ale viera, ktorá pôsobí skrze lásku.

Streda, 16. októbra 2024

XXVIII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Gal 5,18-25; Ž 1; Lk 11,42-46

V evanjeliu sa Ježiš obracia na vedúcich predstaviteľov, animátorov náboženskej skúsenosti Izraela. Jeho spôsob reči je prorocký a na tento účel používa „smútky“, ktoré sú predpoveďou nešťastia, a preto poukazuje na správanie, ktoré vedie k záhube. Sú to varovania, podobne ako Pavol v prvom čítaní poukazuje Galaťanom na skutky, ktoré pochádzajú zo sebeckých pohnútok človeka a ktoré ich vzdďaľujú od Božieho kráľovstva.

Tieto neresti spôsobujú, že strácame život Ducha a sú v protiklade s ovocím, ktoré sa očakáva od duchovného života, a to „láska, radosť, pokoj, štedrosť, láskavosť, dobrota, vernosť, miernosť a sebaovládanie“.

Zamyslime sa teraz nad každým z týchto spôsobov správania a postojov, ktoré chce Ježiš napraviť, aby boli presmerované do súladu s Božím kráľovstvom: „No beda vám, farizeji, lebo dávate desiatky z mäty, ruty a z každej zeleniny, ale spravodlivosť a Božiu lásku obchádzate!“ (Lk 11, 42a)

Ježiš neútočí na samotný zákon (pozri Dt 12, 22; Lv 27, 30), ale skôr na spôsob a dôvod, prečo sa vyžaduje poslušnosť voči nemu. Farizeji vložili do požiadaviek prílišnú horlivosť a zašli do „detailov“, ktoré spôsobili, že stratili pravý zmysel toho, čo robia. To ich vedie k tomu, že zabúďajú na to, čo je dôležité: na lásku k Bohu a spravodlivosť voči bratom a sestrám.

V tejto súvislosti nám pápež František pripomenul správnu postupnosť pri ohlasovaní evanjelia:

Pastoračná služba v misionárskom štýle nie je posadnutá nesúvislým odovzdávaním množstva doktrín, ktoré treba neodbytné vnucovať. Keď si osvojíme pastoračný cieľ a misijný štýl, ktorý by skutočne oslovil všetkých bez výnimky a vylúčenia, poslanstvo sa musí sústrediť na to podstatné, na to, čo je najkrajšie, najveľkolepejšie, najpríťažlivejšie a zároveň najpotrebnejšie. Poslanstvo sa zjednodušuje, pričom nestráca nič zo svojej hĺbky a pravdy, a tak sa stáva o to silnejším a presvedčivejším. (EG 35)

„Beda vám, farizeji, lebo máte radi prvú stolicu v synagógach a pozdravy na uliciach!“ (Lk 11, 43)

Byť náboženským vodcom znamená určitú prestíž a veľkým nebezpečenstvom je usilovať sa o pocty alebo privilégia. V tomto prípade človek myslí na seba, na svoj obraz, v snahe, aby ho ostatní vnímali ako čistého a spravodlivého, ako dobrého človeka. Tento postoj môže spôsobiť, že stratíme misionársku cestu a vážne ovplyvní ohlasovanie evanjelia:

Pápež František nás opäť poučuje:

Ústredné postavenie kerygmy si vyžaduje zdôrazniť tie prvky, ktoré sú dnes najpotrebnejšie: musí vyjadrovať spásnu Božiu lásku, ktorá predchádza akýkoľvek morálny a náboženský záväzok z našej strany; nemala by vnucovať pravdu, ale apelovať na slobodu; mala by sa vyznačovať radosťou, povzbudením, živosťou a harmonickou rovnováhou, ktorá nezredukuje hlásanie na niekoľko doktrín, ktoré sú niekedy viac filozofické ako evanjeliové. To všetko si od evanjelizátora vyžaduje určité postoje, ktoré podporujú otvorenosť voči posolstvu: prístupnosť, pripravenosť na dialóg, trpezlivosť, srdečnosť a prijatie, ktoré nie je odsudzujúce. (EG 165)

„Beda vám, lebo ste ako neoznačené hroby a ľudia ani nevedia, po čom chodia!“ (Lk 11, 44)

Toto je pravdepodobne jedno z najväznejších varovaní. Je odozvou na požiadavku čistoty na cintorínoch z Numeri 19, 16, kde dotyk s hrobom bol príčinou nečistoty, preto museli byť zviditeľnené bielou farbou. Lukášov výklad je nový: hroby sú náboženský vodcovia, ktorí vyniknú („vybielené“ je narážka na viditeľnosť, o ktorej hovorí druhé „beda!“), a ľudia, ktorí ich neustále obklopujú, aby počúvali ich učenie, sú tí, ktorí sa stávajú nečistými, pretože v kontakte s nimi sa nakazia ich nerestami bez toho, aby si to uvedomovali. Evanjelista, ktorý nie je verný evanjeliu, môže skresliť posolstvo a zviestí iných na scestie.

"Aj vám, zákonníkom, beda! Lebo zaťažujete ľudí bremenami, ktoré nemožno uniesť, ale sami sa tých bremien ani jediným prstom nedotknete.“ (Lk 11, 46)

Zákonníci, ktorým je adresované toto posledné „beda“, boli známi svojím prísny výkladom zákona, ku ktorému pridávali niektoré povinnosti, ktoré nemali opodstatnenie. Zo svojej strany však rafinovane dokázali nerobiť to, čo prikázali iným. Toto „beda“ upozorňuje na potrebu dôslednosti a osobnej oddanosti tomu, čo hlásame.

Vezmime si v tento deň k srdcu napomenutie svätého Pavla: „Ak žijeme v Duchu, podľa Ducha aj konajme.“

Štvrtok, 17. októbra 2024

XXVIII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Ef 1, 1-10; Ž 98; Lk 11, 47-54

Dnes si pripomíname svätého Ignáca Antiochijského, biskupa a mučeníka, a čítania nám umožňujú priblížiť sa k tajomstvu života proroka-mučeníka, apoštola-mučeníka. Hoci evanjelium nadväzuje na to, ktoré sme čítali včera, dnes je tón dramatickejší, a to až do takej miery, že na konci Ježiša zákerne napadnú zákonníci a farizeji, ktorí ho pozvali na večeru.

Pripomeňme si kontext: Ježiš bol pozvaný na večeru do domu jedného farizeja a jeho hostiteľ sa zdá byť prekvapený, že Ježiš vynechal rituálne očistenie, umytie pred jedlom. Zdá sa, že rozprávanie o tejto večeri má na mysli tzv. grécke sympózium, teda slávnostné jedlo, pri ktorom hostia počas jedla a pitia diskutovali o filozofických otázkach. Rozprávač Lukáš využíva toto prostredie, ktoré je jeho čitateľom také známe.

„Beda vám, lebo staviate pomníky prorokom, ktorých zabili vaši otcovia!“

Toto obvinenie z prenasledovania a zabíjania prorokov, ktorí sú svedomím celého národa, sa tiahne Lukášovým evanjeliom od kázne na vrchu (Lk 6, 22 - 23) a znovu sa preberá v Skutkoch apoštolov (Sk 7, 52). Ježiš sa označuje za proroka (Lk 4, 24; 13, 33-34).

Obvinenie zo stavania pomníkov prorokom je urážkou, ktorú Ježiš hneď objasňuje tvrdením, že súčasná generácia nie je o nič lepšia ako predchádzajúca a nerobí nič iné, len pokračuje v systematickom zabíjaní prorokov a Božích poslov. Práve pre túto kontinuitu sa skutočnosť, že sa stavajú hroby, pomníky a pamätné tabule na počesť zavraždených prorokov, ukazuje ako spôsob oslavy ich násilnej smrti, a teda ako ich schvaľovanie.

„Preto aj Božia múdrosť povedala: Pošlem k nim prorokov a apoštolov a oni niektorých z nich zabijú, iných budú prenasledovať, a toto pokolenie sa bude zodpovedať za krv všetkých prorokov vyliatu od stvorenia sveta“, Ježiš pripisuje citát Božej múdrosti; zaujímavé je, že citovaný výrok sa nenachádza v Starom zákone ani v iných peritextových spisoch. Mohli by sme ho chápať ako výzvu k identifikácii samotného Ježiša ako tejto zosobnenej múdrosti.

Ježiš potom predpovedá zavraždenie niektorých svojich misionárov vrátane svojej vlastnej smrti. Na tieto úmrtia, hovorí Pán, sa však nezabudne, ani nezostanú nepotrestané, naopak, bude treba niesť zodpovednosť a dôsledky spôsobenej škody. Ako o niekoľko rokov neskôr povedal svätý Ignác Antiochijský: „Som Božia pšenica, rozomletá zubami divých zvierat a premenená na čistý Kristov chlieb. Božia spravodlivosť, ktorá premieňa zlo na dobro, dosiahne všetky činy prenasledovania a vraždy, ktoré boli spáchané v priebehu dejín.

Týmto spôsobom nám Ježiš dáva vidieť súvislosť medzi správaním izraelského ľudu, ktorý odmietol prorokov a Božích poslov, a tým, čo sa stane jemu v Jeruzaleme, potom jeho apoštolom a neskôr mnohým misionárom vo svete až do dnešných dní.

„Beda vám, zákonníci, lebo ste vzali kľúč poznania! „

Ježiš v mene Božom vyjadruje svoje prorocké rozhorčenie nad touto skupinou farizejov, pretože ich správanie sa ukazuje ako nesprávny výklad zákona, a to všetko napriek tomu, že ich úlohou medzi ľuďmi bolo práve byť vodcami, a predsa sa ukázalo, že zvädzajú z cesty tých, ktorí ich počúvajú. Mali „kľúč od dverí poznania“, ale zdá sa, že „sami ste nevošli, a tým, čo chceli vojsť, ste zabránili." My misionári si nemôžeme ponechať to, čo sme dostali, pretože, ako počujeme v Liste Efezanom: „podľa bohatstva jeho milosti, ktorou nás štedro zahrnul vo všetkej múdrosti a rozumnosti, keď nám dal poznať tajomstvo svojej vôle.“

„Keď stade odchádzal, začali naňho zákonníci a farizeji prudko dorážať a dotieravo sa ho na všeličo vypytovali. Strojili mu úklady, aby niečo podchytili z jeho úst.“

Všetko sa končí otvoreným nepriateľstvom. Ježiš, ktorý je otvoreným priateľom mytníkov a hriešnikov, vydedencov, nečistých, neodmietne jesť s človekom, ktorý patrí k jednej z najnezmieriteľnejších skupín vo výklade zákona. Napriek tomu im dáva najavo, ako zablúdili. Vybudovali si náboženstvo dobrých praktík, ale bez slobody duše, a utiekajú sa k formálnemu a nekompromisnému vonkajšiemu záväzku, ale bez milosrdenstva a súcitu. Takto udusili Ducha, ktorý vane, kam chce, a premenili ho na úzkostlivý aparát predpisov. Stratili základ svojho poslania, ktorým je vysvetľovanie a výklad Písma. Ukázali sa ako zlí učitelia, neschopní preniknúť do zmyslu samotného Písma a neschopní odovzdať druhým plán Božej lásky, ktorý sa v ňom zjavil, a už vôbec nie rozpoznať toho, ktorého poslal Otec, Ježiša z Nazareta, a odklonili sa od plánu, ktorý projektoval Boh a ktorý, ako hovorí svätý Pavol, spočíva v tom: „zjednotiť v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi aj čo je na zemi.

Piatok, 18. októbra 2024

XXVIII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Sviatok svätého evanjelistu Lukáša

2Tm 4,10-17b; Ž 145; Lk 10,1-9

Dnes slávime sviatok svätého Lukáša, evanjelistu, ktorému sa pripisuje evanjelium, ktoré nás v posledných dňoch sprevádza takmer neustále. Je dôležité pripomenúť, že Lukáš vo svojich dvoch knihách venovaných Teofilovi (theo-philos: Boží priateľ) formuluje dve časti toho istého diela o Ježišom nanebovstúpení (Lk 24, 50 - 53; Hebr 1, 6 - 11). Nanebovstúpenie znamená završenie Ježišovej vlády a zároveň misijné vyslanie učeníkov „až na kraj zeme“. Napísanie evanjelia (a Skutkov apoštolov) je konkrétnou formou misie.

Na základe dnešného evanjeliového textu vyzdvihneme sériu siedmich misionárskych imperatívov (v skutočnosti by sme ich mali mať desať, keby sme pripočítali tri, ktoré sa objavujú vo veršoch 10 - 12, ktoré dnes nečítame). Takto ho trochu lepšie pochopíme a pochopíme aj seba ako misionárskych učeníkov. Pozrime sa na to:

- Modlite sa! (10,2)

Misionár je predovšetkým modliaci sa človek. Ako to bolo od Turíc a ako to potvrdzujú Sk 13, 1 - 3, misia sa začína spoločenstvom, ktoré sa modlí a je odeté Duchom, aby vyslalo tých, ktorých si Pán spomedzi nich vyberie. Avšak 72 ľudí si uvedomilo, že hoci ich je zdanlivo veľa, v skutočnosti ich nie je dost: „Robotníkov je málo.“

- Vydajte sa na cestu! (10,3)

Postoj je byť stále „na ceste“. Misionár si je vedomý, že vstupuje do sveta plného nebezpečenstiev, že jeho život bude vždy ohrozený: „ako baránky medzi vlkami“. Misionár si nebude podmaňovať druhých, je človekom pokoja. Ako pripomína pápež František vo svojom posolstve k tohtoročnej Svetovej misijnej nedeli: „Pri ohlasovaní svetu „krásy spasiteľnej Božej lásky, ktorá sa zjavila v Ježišovi Kristovi, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych“ (Evangeliu gaudium, 36), učeníci misionári by to mali robiť s radosťou, veľkodušnosťou a dobročinnosťou, ktoré sú ovocím Ducha Svätého v nich (porov. Gal 5, 22). Nie nátlakom, nútením alebo prozelytizmom, ale s blízkosťou, súcitom a nežnosťou, a tak odrážať Boží vlastný spôsob bytia a konania.“

- Nenoste (10,4a).

Misionár cestuje oddelený od všetkého. Sú štyri veci, ktoré sú potrebné na cestu, a od nich sa odpútava: peniaze, batoh na jedlo a náhradné oblečenie, sandále na dlhé prechádzky skalnatým terénom. To neznamená, že zostáva „vo vzduchu“, jeho istota je vo viere v Boha, ktorý ho neopúšťa a ktorý ako jeho Otec zabezpečuje jeho potreby. Je to také skutočné, že keď sa ich Ježiš opýtal: „Chýbalo vám niečo, keď som vás poslal bez mešca, bez kapsy a bez obuvi?“ Oni odpovedali: "Nie.“ (Lk 22, 35).

Istotu, ktorú pociťoval aj Pavol a ktorá sa spomína v dnešnom prvom čítaní: „Ale Pán stál pri mne a posilňoval ma, aby sa cezo mňa naplnilo ohlasovanie a aby ho počuli všetky národy (2Tm 4, 17).

- **„cestou nikoho nepozdravujte!“ (10, 4b),**

Naznačuje, že misionár cestuje oddelený od všetkých, nič a nikto ho nerozptyľuje od odpovede na naliehavosť misie.

- **„Povedzte!“ (10,5).**

Ohlasovanie evanjelia sa začína pozdravom pokoja: „Šalom leká“ (porov. Jn 6, 23; Lk 24, 36). Nie je to prázdny formalizmus, ale dar, ktorý možno prijať alebo odmietnuť.

Tento dar, ktorý „ľudia milujúci pokoj“ vedia prijať, je spojený s príchodom spásy. Tento pokoj je paschálnym darom Krista (Lk 24, 36; pozri tiež 2, 14. 29; 19, 42; Sk 10, 36). Dar prijímajú len tí, ktorí sú mu otvorení.

„Evanjeliové posolstvo sa vždy začína pozdravom pokoja a pokoj za každých okolností korunuje a potvrdzuje vzťahy medzi učeníkmi. Pokoj je možný, pretože Pán zvíťazil nad svetom a jeho neustálym konfliktom „pre jeho krv na kríži priniesol pokoj všetkému“ (Kol 1, 20).“ (EG 229).

- **„Zostaňte!“ (10:7)**

Misionár nechodí hľadať pohodlie, preto sa mu odporúča, aby nechodil z domu do domu, ale aby „zostal“ (10,7) a „jedol a pil, čo sa mu ponúka“ (10,8b).

„Zostať“ znamená hlboko vstúpiť do reality a vzťahovej štruktúry evanjelizovaného domu, aby Božie kráľovstvo preniklo zvnútra (ako to urobil Ježiš s Emauzskými učeníkmi): „Zostaň s nami!... Tak vošiel a zostal s nimi“, Lk 24, 29; alebo ako Pavol v dome Lýdie, Sk 16, 15). Misionár musí vedieť prijať pohostinnosť, ktorá je znakom lásky Boha, ktorý sa stará. Musíme vedieť nielen dávať, ale aj prijímať.

- **„Uzdravujte!“ (10,9a)**

Čin predchádza reči. Misionár sa vyjadruje najprv činmi a potom slovami, ktoré pomáhajú pochopiť, čo sa stalo. V Lukášovom evanjeliu je veľa uzdravení, ktoré zviditeľnili kráľovstvo (pozri 11, 20). Bolo v nich vidieť príchod Mesiáša. Ježiš teraz túto úlohu zveruje do rúk svojich misionárov.

- **„Povedzte!“ (10,9b)**

Tak ako putujúci Ježiš všade ohlasuje „dobrú zvesť o kráľovstve“ (4, 43), aj misionár je ohlasovateľom a svedkom definitívneho vstupu Boha do dejín. Tichá misia skutkov tiež potrebuje slovo, ako povedal svätý Ján Pavol II: „Nemôže existovať skutočná evanjelizácia bez výslovného ohlasovania Ježiša ako Pána“ a bez „prvenstva ohlasovania Ježiša Krista vo všetkej evanjelizačnej činnosti“ (Ecclesia in Asia, 19). Pamätajme, že evanjelium je najväčší dar, ktorý my kresťania máme. Preto sa oň musíme deliť so všetkými mužmi a ženami, ktorí hľadajú dôvod na život.

Dobrorečme Pánovi prostredníctvom evanjelistu Lukáša.

„Toto je nová zmluva, ktorú Boh uzavrel s Lukášom (porov. Jer 31, 31),

Vložil mu do srdca živé a večné slovo (Jer 31, 33).

Oddelil ho od Grékov, aby mohol ísť a prinášať ovocie (porov. Jn 15, 16).

Lukáš, milovaný lekár (porov. Kol 4, 14),

brat, ktorého chválili všetky cirkvi

za jeho ohlasovanie evanjelia (porov. 2 Kor 8, 18).

Žid alebo Grék, v tom už nie je rozdiel,

Veď Písmo hovorí: „Kto v neho verí, nebude zahanbený.

On sám je Pánom všetkých, štedrý k tým, čo ho vzývajú.

Prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo (porov. Lk 19, 10).

Prídu k nemu od východu i od západu

zo severu i z juhu,

aby sa zúčastnili na hostine v nebeskom kráľovstve (porov. Lk 13, 29)“.

(Pripravil Apoštolský kláštor Piedra Blanca)

Sobota, 19. októbra 2024

XXVIII. týždeň obdobia cez rok - rok B

Spomienka svätých Jána de Brébeuf a Izáka Joguesa, kňazov a spoločníkov, mučeníkov

Ef 1, 15-23 ; Ž 8; Lk 12, 8-12

Po reči proti farizejom a rabínom nám Lukáš dáva poučenie o počestnom správaní učeníkov vo svete.

Pre lepšie pochopenie dnešného evanjelia je užitočné zasadiť sa do kontextu. Učeníci, známi ako „Ježišovi priatelia“, budú čoskoro prenasledovaní. Nemali by sa však báť ničoho, ani svojich nepriateľov, ani mučeníctva, okrem Boha: „Nebojte sa..., ale bojte sa...“ (12, 4-5), „ani jeden z nich neunikol Božej pozornosti“. (pozri 12, 6).

„Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, aj Syn človeka vyzná pred Božími anjelmi. Ale kto mňa zaprie pred ľuďmi, bude zaprený pred Božími anjelmi.“

Boh neopustí svojich učeníkov tvárou v tvár prenasledovaniu. Toto presvedčenie je zdôraznené v úryvku, ktorý dnes čítame:

1. Otec Stvoriteľ ich bude udržiavať, tak ako bdie nad životom svojich vtáčikov (12, 6-7);
2. Syn sa ich zastane v hodine posledného súdu (12, 8-9);
3. Duch Svätý im bude pomáhať tým, že im vloží na pery slová, ktoré budú potrebovať vo chvíli výsluchu pred súdom (12,11-12).

Existuje len jedno „ale“: Ak je Boh verný prenasledovanému učeníkovi, potom aj učeník musí byť natoľko verný, aby nevycúval: musí „uznať“ a nie „poprieť“, že je Ježišovým priateľom (12,8-9).

Na druhej strane, kto vidí v pozemskom Ježišovi iba človeka a uráža v ňom „Syna človeka“ (= Mesiáša), tomu môže byť odpustené: „Každému, kto povie slovo proti Synovi človeka, bude odpustené“ (12, 10a); pozri napr. opis umučenia: „Otče, odpusť im, veď nevedia, čo robia“; (23, 34).

Vážny problém spočíva v tom, že ten, kto sa definitívne uzavrie pôsobeniu Ducha Svätého, ktorý sa prejavil v Ježišovi a učeníkoch, bude navždy stratený: „tomu, kto sa rúha proti Duchu Svätému, nebude odpustené“. (12,10b).

Prostredníctvom vyznania viery učeníkov bude Duch Svätý vždy svedčiť o zmŕtvychvstalom Ježišovi, ktorého Otec vyzdvihol z hlbín smrti, a povedie každého človeka k spáse. Je to Duch Svätý, ktorý dáva každému možnosť pokánia a odpustenia (pozri Sk 2, 32 - 41; 3, 12 - 26 a 5, 30 - 32).

Pozrime sa na následky pre prenasledovateľa: práve preto, že Duch Svätý pôsobí prostredníctvom apoštolského ohlasovania Ježiša, tomu, kto odmieta „svedectvo“

učníkov, nemôže byť odpustené, pretože pohrdol možnosťou odpustenia. Je to „rúhanie sa Duchu Svätému“, ktoré z neho robí „Božieho protivníka“ (Sk 5, 39).

Mali by sme sa modliť, ako to robí svätý Pavol, aby toto ohlasovanie bolo prijaté také, aké je, a aby sa všetkým „osvietili oči vášho srdca, aby ste vedeli, aká je nádej z jeho povolania, aké bohatstvo slávy je z jeho dedičstva vo svätých a aká nesmierne veľká je jeho moc pre nás veriacich podľa pôsobenia jeho mocnej sily,“.

Nedeľa, 20. októbra 2024

XXIX. týždeň obdobia cez rok - rok B

Svetová misijná nedeľa

Iz 53, 10-11; Ž 33; Heb 4, 14-16; Mk 10, 35-45

Téma, ktorú pápež František zvolil na Svetovú misijnú nedeľu, znie: „Chodte a pozvite všetkých na hostinu“ (Mt 22, 9) Hostina je svadobnou hostinou Syna, toho, ktorý sa prichádza oženit s celým ľudstvom, a preto chce všetkých pozvať na svadobnú hostinu. Hovorí: „Kalich, ktorý ja pijem, budete piť aj vy a krstom, ktorým som ja pokrstný, budete pokrstení aj vy.“ Čo je pre Ježiša tento krst, ak nie ponorenie sa do nášho ľudstva od narodenia až po jeho umučenie a smrť, keď dá svoj život za mnohých? Ženích bol skúšaný vo všetkých smeroch a ponúka nám lásku plnú súcitu, milosrdenstva a oslobodenia (Žalm dňa). Ba čo viac, ponúka nám na oplátku svoj život - aká ešte väčšia milosť, aký ešte väčší dar! Sme pozvaní na vznešenú, nádhernú, milostivú svadbu (2. čítanie)!

Ženích hovorí o tom, že nám slúži, čo nie je naším svadobným zvykom. On je služobník, ktorý bol zdrvený utrpením a ktorý ospravedlní množstvo svojich bratov a sestier v ľudstve (1. čítanie). Na jedálničku hostiny nám teda ponúka podávať spásu, nič menej. Jeho obeta, prinášaná vo svätej Eucharistii, je uzdravujúcou milosťou pre naše zranené ľudstvo. Áno, od neho očakávame náš nový život, spieva žalm, nech je jeho láska nad nami, v ňom je naša nádej. Pozvime všetkých na hostinu Eucharistie, na Baránkovu svadobnú hostinu: to je naše univerzálne poslanie, ad gentes, všetkým národom. Pápež František nám vo svojom dnešnom poslaní hovorí: „Zatiaľ čo svet pred nás stavia rôzne „hostiny“ konzumizmu, sebeckého pohodlia, hromadenia bohatstva a individualizmu, evanjelium pozýva všetkých na božskú hostinu, ktorá sa vyznačuje radosťou, zdieľaním, spravodlivosťou a bratstvom v spoločenstve s Bohom a s druhými. Táto plnosť života, ktorá je Kristovým darom, sa už teraz anticipuje v hostine Eucharistie, ktorú Cirkev slávi na Pánov príkaz na jeho pamiatku. Pozvanie na eschatologickú hostinu, ktorú prinášame každému v našej evanjelizačnej misii, je neoddeliteľne spojené s pozvaním k eucharistickému stolu, kde nás Pán sýti svojím slovom a svojím Telom a Krvou“ (Posolstvo k Svetovému misijnému dňu 2024).

Pozrime sa na život pokrstenej ženy, aby sme videli, čo znamená dostať milosť slúžiť svojim blízkym až po vypitie kalicha utrpenia a obety. Pápež František nám dáva príklad Jozefíny Bakhity zo Sudánu: „Narodila sa v Dárfúre - v bitom Dárfúre! - v roku 1869, ako sedemročnú ju uniesli z rodiny a urobili z nej otrokyňu [...] Mala osem rôznych pánov - každý ju predal ďalšiemu. Fyzické a morálne utrpenie, ktoré zažila ako dieťa, ju zanechalo bez identity. [...] Sama však svedčila: Ako otrokyňa som nikdy nezúfala, pretože som cítila tajomnú silu, ktorá ma podporovala. [...] Aké bolo tajomstvo svätej Bakhity? Vieme, že zranený človek často zraňuje na oplátku: utláčaný sa ľahko stane utláčateľom. Naopak, povoláním utláčaných je oslobodzovať seba a svojich utláčateľov, stať sa obnoviteľmi

ľudskosti. Iba v slabosti utláčaných sa môže prejaviť sila Božej lásky, ktorá oslobodzuje oboch. Svätá Bakhita túto pravdu vyjadruje veľmi dobre.

Jedného dňa jej jej tútor daroval malý krížik a ona, ktorá nikdy nič nevlastnila, si ho žiarlivo cenila. Pri pohľade naň zažila vnútorné oslobodenie, pretože cítila, že je pochopená a milovaná, a teda schopná chápať a milovať: to bol začiatok. [...] Vskutku, povedala by ďalej: „Božia láska ma vždy sprevádzala tajomným spôsobom... Pán ma veľmi miloval: treba milovať každého... treba mať súcit!“ To je Bakhitina duša. Skutočne, cítiť ľútosť znamená trpieť s obetami veľkej neľudskosti vo svete, ale aj ľutovať tých, ktorí sa dopúšťajú chýb a nespravodlivosti, neospravedlňovať, ale poľudšťovať. Toto je pohladenie, ktorému nás učí: poľudšťovať. Keď vstúpime do logiky boja, rozdelenia medzi nami, zlých pocitov, jedni proti druhým, strácame svoju ľudskosť. A veľmi často si myslíme, že potrebujeme ľudskosť, byť ľudskejší. A to je práca, ktorú nás učí svätá Bakhita: poľudštiť sa, poľudštiť seba a poľudštiť druhých.

Keď sa svätá Bakhita stala kresťankou, premenili ju nasledujúce Kristove slová, nad ktorými každý deň rozjímal: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia“ (Lk 23, 34) [...]. Môžeme povedať, že život svätej Bakhity sa stal existenciálnym podobenstvom o odpustení. Je pekné môcť o niekom povedať: „on bol schopný, ona bola schopná odpustiť, vždy“. [...] Odpustenie ju oslobodilo. Odpustenie, ktoré najprv dostala skrze milosrdnú Božiu lásku, a potom odpustenie, ktoré darovala, z nej urobilo slobodnú, radostnú ženu, schopnú milovať. Bakhita bola schopná prežívať službu nie ako otroctvo, ale ako prejav slobodného darovania seba samej. A to je veľmi dôležité: urobená slúžkou proti svojej vôli - bola predaná ako otrokyňa - sa neskôr slobodne rozhodla stať sa služobníčkou, nieť na svojich pleciah bremená iných. (Katechéza 22 Vášeň pre evanjelizáciu).

Napokon výzva piť kalich a položiť svoj život môže pozvať misionárov - učeníkov, aby položili svoj život za Krista. Sú živení pri eucharistickej hostine a povolání prispôbiť svoj život tomuto tajomstvu manželskej lásky. Keďže Ježiš dal svoj život za nás, môžu dať svoj život z lásky k nemu a k svojim blízkym. Takto to vysvetľuje pápež František, inšpirovaný mučeníckou smrťou svätého Vavrinca: „Svätý Augustín často zdôrazňuje túto dynamiku vďačnosti a bezodplatného opätovania darovania. Tu je napríklad to, čo kázal na sviatok svätého Vavrinca: „Vykonával úrad diakona; tam podával posvätný kalich Kristovej krvi; tam preliť svoju vlastnú krv pre Kristovo meno. Blahoslavený apoštol Ján jasne vysvetlil tajomstvo Pánovej večere, keď povedal: 'Ako Kristus položil svoj život za nás, tak aj my máme položiť svoj život za bratov' (1 Jn 3, 16). Svätý Vavrinec to pochopil, bratia, a aj to robil; a nepochybne pripravoval podobné veci, aké prijímal pri tomto stole. Miloval Krista v jeho živote, napodobňoval ho v jeho smrti“ (Kázne 304, 14; pl 38, 1395-1397). Týmto spôsobom svätý Augustín vysvetlil duchovný dynamizmus, ktorý inšpiroval mučeníkov.“ (Katechéza 11 Vášeň pre evanjelizáciu)

Druhý vatikánsky koncil nám pripomína, že „mučeníctvo pripodobňuje učeníka jeho Majstrovi, ktorý dobrovoľne prijal smrť za spásu sveta a skrze ňu sa mu pripodobňuje

vyliatím krvi. Preto Cirkev považuje mučeníctvo za najvyšší dar a najvyšší dôkaz lásky“ (porov. Dogmatická konštitúcia *Lumen gentium*, 42). Pápež František to vysvetľuje: „Napodobňujúc Krista, a s jeho milosťou, mučeníci premieňajú násilie tých, ktorí odmietajú ohlasovanie, na najvyšší dôkaz lásky, ktorý siaha až po odpustenie vlastným prenasledovateľom. To je zaujímavé: mučeníci vždy odpúšťajú svojim prenasledovateľom. Štefan, prvý mučeník, zomrel, keď sa modlil: „Pane, odpusť im, lebo nevedia, čo robia“. Mučeníci sa modlia za svojich prenasledovateľov. Hoci mučeníctvo sa žiada len od niektorých, „napriek tomu musia byť všetci pripravení vyznať Krista pred ľuďmi. Musia byť pripravení na toto vyznanie viery aj uprostred prenasledovania, ktoré Cirkvi nikdy nebude chýbať, pri nasledovaní cesty kríža“ (tamže, 42). Boli však tieto prenasledovania niečím z tých čias? Nie, nie: dnes. Dnes sú prenasledovania kresťanov na celom svete, mnohé, mnohé. Dnes je viac mučeníkov ako v prvých časoch. Mučeníci nám ukazujú, že každý kresťan je povolaný k svedectvu života, aj keď to nesiahá tak ďaleko ako prelievanie krvi, pričom sa daruje Bohu a svojim bratom, napodobňujúc Ježiša.“ (Katechéza 11).

V túto Svetovú misijnú nedeľu odpovedzme na výzvu všetkých pokrstených slúžiť a darovať svoj život. Pozvime všetkých, aby objavili bohatstvo našej kresťanskej spirituality a našej eucharistickej hostiny, kde Ježiš dáva svoj život za nás a nám dáva milosť robiť to isté pre druhých. Modlime sa za veľké univerzálne poslanie pokrstených a konkrétne ho podporujme prostredníctvom našich finančných darov venovaných výlučne Misijnému dielu šírenia viery, pápežskému dielu, ktoré pomáha mladým cirkvám. Pevne stojme v potvrdení našej viery, ktorá má za vzor Sluhu a Veľkňaza Ježiša, ktorý dnes nanovo dáva svoj život v hostine svojej Eucharistie. Poďme a pozvime všetkých na túto hostinu pravého pokrmu, chleba večného života!

A napokon, aj keď máme pokušenie zostať na hostine, zostať s Ježišom, vždy je tu výzva na misiu. Chodzte, hovorí Kristus. „Nie je však možné zostať bez toho, aby sme išli. V skutočnosti nasledovanie Krista nie je skutočnosť zameraná dovnútra: bez ohlasovania, bez služby, bez misie vzťah s Ježišom nerastie. Všimli sme si, že v evanjeliu Pán posielal učeníkov skôr, ako dokončil ich prípravu: krátko po tom, ako ich povolal, ich už posielal! To znamená, že skúsenosť misie je súčasťou kresťanskej formácie. Pripomeňme si teda tieto dva určujúce momenty pre každého učeníka: zostať s Ježišom a odísť, poslaný Ježišom.“ (Katechézy 4).

Prečo pozývať, prečo všetkým oznamovať túto hostinu? Pápež František pokračuje: „Motivácia spočíva v niekoľkých Ježišových slovách, ktoré je dobré si pripomenúť: „Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte“ (v. 8). Je to len niekoľko slov. Ale prečo ohlasovať? Pretože som zadarmo dostal, a preto by som mal zadarmo dávať. Ohlasovanie nezačína od nás, ale od krásy toho, čo sme dostali zadarmo, bez zásluh: stretnutie s Ježišom, jeho poznanie, objavenie, že sme milovaní a spasení. Je to taký veľký dar, že si ho nemôžeme nechať pre seba, cítime potrebu šíriť ho ďalej; ale v rovnakom štýle, však? To znamená brzplatne. Inými slovami: máme dar, preto sme povolaní darovať

sa; dostali sme dar a naším povolaním je darovať sa iným; je v nás radosť z toho, že sme Božími deťmi, treba sa o ňu podeliť s bratmi a sestrami, ktorí to ešte nevedia! To je dôvod pre ohlasovanie. Ísť a prinášať radosť z toho, čo sme dostali. (Katechéza 4 Vášeň pre evanjelizáciu)

Pondelok 21. októbra 2024

XXIX. týždeň obdobia cez rok - rok B

Ef 2, 1-10 ; Ž 100; Lk 12, 13-21

Sme v misijnom týždni a Ježišovo učenie naďalej osvetľuje naše bytie a konanie ako misionárskych učeníkov. Dnešné texty z prvého čítania nás vyzývajú, aby sme opustili „kritériá tohto sveta“, ktorými hýbu „pudy, túžby a myšlienky našej nezriadenosti a sebeckva“, a pozývajú nás prijať Krista a „nesmierne bohatstvo jeho milosti v jeho добрote voči nám“. Evanjeliová epizóda je vynikajúcou príležitosťou, aby nás Ježiš presmeroval podľa kritérií, ktoré vychádzajú z milosrdenstva a lásky, ktoré Boh prejavil v Kristovi.

K Ježišovi prichádza človek na ulici, aby ho požiadal o sprostredkovanie v rodinnom konflikte. Ide o mladšieho brata, ktorý sa domáha právoplatného dedičstva od staršieho brata, ktorý mu ho zrejme vzal (12, 13).

Ježiš odmieta zasiahnuť do sporu (12,14). Svojimi slovami naznačuje, že mu nebola daná súdna moc, aby vec vyriešil, ale predovšetkým má iný argument, ktorý sa už objavil v debata s farizejmi: „Dávajte pozor, aby ste sa chránili pred každou chamtivosťou.“ (12, 15; pozri 11, 39) Chamtivosť je ukazovateľom života podľa ‚noriem tohto sveta‘. Navyše, ako hovorí svätý Pavol, „láska k peniazom je koreňom všetkého zla“ (1Tim 6, 10).

Chamtivosť, láska k peniazom, sa prejavuje v túžbe, niekedy až nutkavej, naplniť sa vecami, žiť v hojnosti majetku (12,15b). Tu sa objavuje téma „života“. Čo je to, čo „zaručuje“ život, teda čo mu dáva obsah, radosť, plnosť, čo ho tu udržiava a čo ho zaručuje na konci biologického života?

Nerozumný boháč v podobenstve je človek, ktorý vrúcne túži „žiť“, ale v skutočnosti ide opačným smerom, než zamýšľa: smeruje k záhube.

Boháč si myslí, že robí inteligentné cvičenie, keď premýšľa o tom, čo urobí, aby si uchoval svoju úrodu a mal zabezpečený život do budúcnosti: bude búrať, stavať, ukladať všetko, čo má, a žiť dobrý život s vedomím, že má dobré rezervy. Ide o cvičenie v oblasti udržateľného podnikateľského plánovania. Ale človek, ktorý si myslel, že pri spravovaní svojich zdrojov postupuje inteligentne, nakoniec urobil niečo hlúpe; zabudol, že jeho život je dar a že „dobrý život“ je dar, ktorý pochádza od Boha, a nie z nahromadených statkov.

Božie kritériá sú iné:

- Dobrá nie sú určené len pre jedného človeka, ale treba sa o ne deliť. Je potrebné prekonať „chamtivosť“.
- Materiálne dobrá „nezabezpečia“ život, ten môže dať a zachovať len Boh.
- Pozemský život je obmedzený a konečný, preto nás Boh „vzkriesil s Kristom a v Kristovi a spolu s ním nám vyhradil miesto v nebi. Najinteligentnejšie plánovanie, aké môžeme urobiť, je plánovať svoju budúcnosť v Božej večnosti.

Dobrý učeník je ten, kto sa obohacuje v Božích očiach (12, 21) a uznáva materiálne dobrá ako potrebné, ale relatívne voči konečnému životnému osudu. Všetko je darom od Boha. Preto sa stávame bohatými tým, že „dávame“, dokonca „dávame zo svojej chudoby“, a tým, že „konáme dobro, na ktoré nás Boh uschopnil“. Takto sa naše srdce stáva podobným srdcu Boha, s ktorým chceme žiť vo večnom spoločenstve.

Utorok, 22. októbra 2024

XXIX. týždeň obdobia cez rok - rok B

Ef 2, 12-22 ; Ž 85; Lk 12, 35-38

Ján Pavol II. až do posledných dní svojho pozemského života neprestával horlivo a odhodlane hlásať radostnú zvesť o našom Pánovi Ježišovi Kristovi, plne presvedčený, že Kristus „prišiel a hlásal pokoj vám, ktorí ste ďaleko, a pokoj tým, ktorí sú blízko, lebo skrze neho máme jedni i druhí prístup k Otcovi“.

V nás naďalej rezonujú inauguračné slová svätého Jána Pavla II: „Nebojte sa. Otvorte Kristovi dvere dokorán.“ Aj tvárou v tvár smrti sa modlil k Bohu, aby „jeho Pascha“ bola užitočná pre „dôležitú vec, ktorej sa snažím slúžiť: spásu mužov a žien, zachovanie ľudskej rodiny a v nej všetkých národov a ľudí [...], užitočná pre ľudí, ktorých mi Boh osobitne zveril, pre Cirkev a pre slávu samého Boha“.

Mohli by sme potvrdiť, že v osobe svätého Jána Pavla II. môžeme kontemplovať to „Blahoslavení sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode nájde bdiť“.

Dobrý učeník má oči upreté na cieľ. So srdcom upriameným na Boha (Lk 12, 22 - 32) a v praktizovaní lásky (Lk 12, 33 - 34) kráča k plnosti s „tunikou na sebe“ a „zapaľuje si lampy“ (12, 35) v prítomnosti.

Podobenstvo o „bdelých sluchoch“, ktoré dnes čítame, predstavuje učeníka ako „sluhu“, ktorý vie čakať na príchod svojho „pána“. Toto podobenstvo predstavuje dva momenty.

Od sluhov k ich páňovi

Podľa prvej časti podobenstva (12, 35-36) sa čakanie na Pána uskutočňuje s „oblečenou tunikou (opásanými bedrami)“ a „zapálenými lampami“.

- „**Tunika na sebe (opášte si bedrá)**“. Obyčajne ľudia chodili do domu s tunikou voľnou, bez opasku; je to ekvivalent pohodlného oblečenia. Na druhej strane „byť opásaný“ bolo vhodné pre človeka, ktorý bol pripravený na prácu alebo na cestu, ako v Ex 12, 11; spomeňme si tiež, že Ježiš sa „opásal“, aby mohol slúžiť pri Poslednej večeri.

- „**Zapálené lampy**“. Lampy v dome sa zhasínali, keď rodina išla spať. Preto „horiace lampy“ sú znakom činnosti v dome. Pre Mt 5, 16 sú tieto lampy „dobré skutky“ a ich evanjelizačné vyžarovanie.

Týmito dvoma obrazmi Ježiš učí, že učeník, ktorý vie žiť „v očakávaní“, je ten, kto vie „bdiť“. Bdelosť je opakom zaspávania alebo vstupu do situácie odpočinku. Evanjelium nepripúšťa nedbanlivosť, nenecháva priestor pre lenivosť, nemá odpočinok. „Bdiť“, znamená byť vždy pripravený na činnosť, znamená byť vždy vo forme, aby sme mohli žiť požiadavky evanjelia („opásaný odev,“) a vyžarovať ich na ostatných bratov a sestry („zapálené lampy“).

Od Pána jeho služobníkom

Druhá časť podobenstva (12,37-38) hovorí o odmene pre tých, ktorí sú „bdelí“ (12,37) a „pripravení“ (12,38). Ich odmena je opísaná s najvyššou kvalifikáciou, aká je uvedená v evanjeliu: „Blahoslavení!“ To znamená, že vo svojom postoji očakávajú, otvorenosti voči Božej budúcnosti, každý človek prežíva svoje skutočné šťastie. A po tejto kvalifikácii, ktorá zušľachťuje prítomnosť, nasleduje ešte väčší dar v budúcnosti: Ježiš bude pre neho služobníkom, to znamená, že nám ponúkne všetky dary svojej služby.

Odkaz na rôzne momenty noci nám pripomína dôležitosť vytrvalosti. Na tejto ceste je ľahké a bežné sa unaviť, preto: blahoslavený je ten, „koho jeho pán po príchode nájde, že to robí“.

Wednesday, October 23, 2024

XXIX. týždeň obdobia cez rok- rok B

Ef: 3,2-12; Iz 12,6; Lk 12,39-48

Táto posledná veta dnešného evanjelia môže upútať našu pozornosť: „Kto mnoho dostal, od toho sa bude mnoho požadovať, a komu veľa zverili, od toho budú viac žiadať.“ Čo máme bez toho, aby sme to nedostali od Pána? Nemáme nič. Všetko pochádza od Pána: naši rodičia, náš život, to, čo sme počas života získali, vzdelanie, výchovu, materiálne a duchovné dobrá a samozrejme to, čím sa každý z nás stal. Otázka znie: čo sme urobili so všetkým, čo sme dostali?

Ježiš nás žiada, aby sme nenapodobňovali sluhu, ktorý sa nestará o návrat svojho Pána. Počúvajte ešte raz: „Ak si sluha povie: "Môj pán voľajako nejde," a začal by biť sluhov a slúžky, jesť, piť a opíjať sa, pán toho sluhu príde v deň, keď to najmenej čaká, a v hodinu, o ktorej nevie, oddelí ho a dá mu podiel medzi nevernými.“ Samozrejme, môžeme myslieť na koniec sveta, ale zdá sa mi, že Pán k nám prichádza každý deň, že nás vyzýva a pýta sa nás, či sme stále v službe. Sme v službe Bohu, Cirkvi, našim bratom a sestram?

V evanjeliových správach a príhovoroch nenájdeme žiadnu výzvu k práci ani pokyny týkajúce sa práce. Hovorí sa však, že Ježiš bol „remeselník“ (Mt 6, 3), syn remeselníka (Mt 13, 55). Jeho prví učeníci boli rybári (Mt 1, 16 - 20), jeden bol mýtnik (Mt 2, 14). Nastane prechod od povolania, ktorému sa naučili od otca a ktorého úlohou je zabezpečiť živobytie rodiny, k úradu vzbudenému charizmatickým „povolaním“, ktoré podporuje Boh alebo jeden z jeho hovorcov, aby vytvoril novú činnosť pre dobro zástupcov, trochu ako Mojžiš, Dávid a ďalší vodcovia Izraela. Spomeňme si na Elizea a Amosa, poľnohospodárov alebo chovateľov dobytká, ktorí sa stali prorokmi. Napríklad apoštoli zmenili svoj profesionálny život vďaka stretnutiu s Ježišom, Kristom. Podľa ľudských parametrov nejde o nejaké povýšenie. Ide skôr o povolanie stať sa „služobníkmi“ Pána pre dielo duchovnej povahy, ktoré bude zahŕňať prenasledovanie (Mt 5, 11 - 12), poníženie (Mt 23, 11 - 12) a dokonca dar života (Mt 16, 25; 23, 34 - 35).

V podobenstvách sa spomínajú rôzne druhy práce: rozsievateľ (Mt 13, 3), poľnohospodársky robotník (Mt 20, 1), obchodník s perlami (Mt 13, 45), vrátnik (Mt 24, 45), správca (Lk 16, 1), ale aj žena v domácnosti miesiaca múku (Mt 13, 33). Je tu povzbudenie k láske, k usilovnosti v práci, spolu s pozornosťou a múdrosťou, vlastnosťami, ktoré robia sluhu spoľahlivým (Mt 8, 9; 24, 45; 25, 21). Povzbudzuje sa aj pocit dôvery v istý výsledok, výsledok dobre vykonanej práce (Mt 7, 24 - 25; 24, 46; 25, 29). Nie je žiadnou zásluhou byť hodný Boha, pretože každý by sa mal považovať za „neužitočného sluhu“, spokojného len s tým, že si splnil svoju povinnosť (Lk 17, 10).

Je potrebné hovoriť o službe učenia a uzdravovania, ktorú majú učeníci vykonávať pri nasledovaní Ježiša? (Mt 9, 37-38; Jn 5, 17; 9, 4). Máme túto prácu prirovnávať k práci oráča, rozsievateľa, žne, pastiera alebo hriešnika? Táto práca prináša ovocie, alebo sa očakáva

mzda, odmena za vykonanú službu (Mt 10, 10; 20, 2; Lk 10, 7). Určite však ide o metaforu? Oceňujú sa záväzky duchovnej povahy. Majster smeruje túžbu k trvalej nebeskej odmene, ktorá naplňuje najvyšším šťastím. Musíme ísť ďalej než len ku Quoheletovej kritike márnosti ľudskej činnosti. „Ak niekto nechce pracovať, nech ani neje“ (2 Sol 3, 10). Toto je rada apoštola Pavla. Kto kradol, nech už nekradne, ale radšej nech pracuje a vlastnými rukami zarába, aby mal z čoho dať núdznemu. (Ef 4, 28). Musíme sa starať nielen o seba, ale aj deliť sa s druhými, najmä s tými, ktorí sú znevýhodnení. V tejto oblasti sa Pavol predstavuje ako príklad, ktorý treba napodobňovať. V skutočnosti Kristus a apoštoli svojou prácou napodobňujú činnosť samotného Boha (Jn 4, 34; 5, 17; 17, 4). To sa stáva inšpiratívnym vzorom pre každé odvetvie a formu ľudskej práce, zavádza princíp „služby“ (Lk 22, 26 - 27; Jn 13, 13 - 17), „bezplatnosti“ (Mt 10, 8; 2 Kor 11, 7), ale aj zriekania sa hromadenia statkov (Mt 10, 10). Štedrosť je veľmi žiaduca, pretože umožňuje ostatným čerpať z plodov práce niekoho (Mt 19, 21). Nie je toto delenie sa jasným znakom lásky?

Práca, ktorá je prijatá ako „služba“ (diakonia) a nariadená Pánom, prináša ovocie pre všetkých (1 Kor 9, 22). Preto je dôležité mať spolupracovníkov, dobrých spolupracovníkov na vzácnej úlohe ohlasovania evanjelia, ktorí sú v konečnom dôsledku „spolupracovníkmi Boha“ (1 Kor 3, 9; Mk 16, 20). Misijnú prácu možno prirovnať k poľnohospodárskej (1 Kor 3, 5-9) a/alebo stavebnej práci (1 Kor 3, 10.14). Treba si však uvedomiť, že je to len Boh, kto dáva rast rastlinám (1 Kor 3, 7). Jediné Kristus je pevným základom budovy, ktorou je Cirkev (1 Kor 3, 11).

Preto je dôležité ďakovať Pánovi, keď sa nám darí to, čo robíme: „Ďakujte Pánovi, hlásajte jeho meno, hlásajte medzi národmi jeho veľké skutky! Zopakujte si to: „Vznešené je jeho meno! Boh si nás vyberá, aby sme spolupracovali na jeho misii, na Missio Dei, hoci sme krehkí, hriešni a malí. Počúvajte Pavla: „Stal som sa služobníkom tohto evanjelia darom milosti, ktorú mi Boh dal prostredníctvom sily svojej moci. Mne, ktorý som skutočne najmenší zo všetkých veriacich, bola daná milosť ohlasovať národom nevyčerpatelné Kristovo bohatstvo.“ Ďakujme a nech nás Pán naďalej naplňuje svojimi darmi, svojím Duchom, ktorý z nás urobí mimoriadnych pracovníkov a misionárov v šlapajach Pavla, Petra, svätého Jána Pavla II, Benedikta XVI, pápeža Františka a všetkých svedkov Ježiša Krista.

Štvrtok, 24. októbra 2024

XXIX. týždeň obdobia cez rok - rok B

Lubovoľná spomienka: sv. Anton Mária Claret

Ef: 3, 14-21; Ž 33; Lk 12, 49-53

Pavol, misionár pohanského sveta, sa zo svojho väzenia nekonečne modlil za misie. Je hlboko presvedčený, a to právom, že modlitba je *conditio sine qua non*, aby sa misijné diela mohli uskutočniť. Preto Pápežské misijné diela (PMS) vždy žiadajú, aby sa okrem materiálnych darov za misie vždy obetovali aj modlitby.

Mali by sme sa preto poučiť z príkladu svätého Antona Máriu Clareta, „duchovného otca Kuby“. Predtým, ako sa vydal na svoju misijnú cestu, vykonal tri samostatné púte k Panne Márii zo stĺpa, patrónke Španielska; k Panne Márii Montserratskej, patrónke Katalánska, a k Panne Márii z Fussimanyi neďaleko jeho dediny. Pritom sa pripravoval „zapáliť zem“ Božou láskou.

Nasledujme preto jeho kroky a naďalej zverujme misie Pánovi cez príhovor Márie, našej Matky, Amen.

Piatok, 25. októbra 2024

XXIX. týždeň obdobia cez rok- rok B

Ef: 4,1-6; Ž 24; Lk 12,54-59

Misia pokračuje ad infinitum. Neexistencia misií sa v skutočnosti rovná neexistencii Cirkvi, pretože Cirkev je vo svojej podstate misijná (porov. AG č. 2).

Toto tvrdenie jasne dokazuje svedectvo prvých apoštolov. Svätý Pavol dokonca z kobky svojho väzenia vyzýva obyvateľov Efezu, aby zostali oddaní „povolaniu, ktoré dostali“. Tento záväzok si vyžaduje skutočnosť, že aj dnes, ako sa ozýva v responzóriovom žalme, stále existujú ľudia, ktorí chcú vidieť Pánovu tvár.

Nemožno však zanedbať potrebu dešifrovať znamenia čias, ako na to upozorňuje Pán v evanjeliu. Modlíme sa preto, aby nás Duch Svätý viedol „novými cestami“ pri šírení radostnej zvesti. Amen!

Sobota, 26. októbra 2024

XXIX. týždeň obdobia cez rok - rok B

Ef 4, 7-16; Ž 122; Lk 13, 1-9

Obraz Cirkvi ako mozaiky alebo orchestra, v ktorom každý hrá na iný nástroj, ale vytvára harmonickú melódiu, je vždy fascinujúci. Ukazuje to rozmanité prístupy k jednému poslaniu. Svätý Pavol vo svojich misijných dielach opakovane zdôrazňoval túto skutočnosť.

V dnešnom 1. čítaní nám pripomína, že jedni sú apoštoli, iní proroci, evanjelisti, ďalší pastieri a učitelia, ale všetci sú povolani budovať Kristovo telo - Cirkev.

Túto mozaiku (Cirkev) tvoria dobrí aj zlí; hriešnici aj spravodliví. Prechádza však neustálym očisťovaním prostredníctvom pokánia. Boh, ktorý sa zjavil ako „milosrdný a láskavý“ (porov. Ex 34, 6), nás vždy pozýva, ako hovorí Pán v evanjeliu, k pokániu a očisťovaniu alebo k ladeniu orchestra, aby vydával melodickejšie piesne. Tým sa Cirkev posúva od zlého k dobrému; od dobrého k lepšiemu a od lepšieho k najlepšiemu.

Nech sa Mária, Kráľovná misií, naďalej prihovára za nás všetkých, amen!!!

Nedeľa, 27. októbra 2024

XXX. týždeň obdobia cez rok - rok B

Jer 31, 7-9; Ž 126; Hebr 5, 1-6; Mk 10, 46-52

Vo výkriku slepého muža z evanjelia, ktorý volá hlasnejšie, dvakrát hlasnejšie, zaznieva krik zeme, ktorá túži po uzdravení, spravodlivosti, zdieľaní a pokoji. V tomto misijnom mesiaci sa modlíme za univerzálnu misiu ohlasovania Ježiša svetu, zdroja života a spásy pre ľudstvo. Potom na Božie pozvanie počujeme ďalšie volanie jeho učeníkov - misionárov: „Kričte od radosti!“ Volajú k radosti a viere: "Neboj sa! Vstaň, volá ťa!" Ježišovo slovo pôsobí na celom svete, všade tam, kde je ohlasované a prijímané. Môže uzdravovať a premieňať ľudstvo uprostred slz a utrpenia každého druhu. Zhromažďuje a formuje ľud všetkých spasených!

Pápež František nám pripomína dôvod radostného ohlasovania, ktoré sa vyžaduje od učeníkov misionárov: A ten dôvod? Dobrá správa, prekvapenie, krásna udalosť? Oveľa viac, osoba: Ježiš! Ježiš je radosť. On je Boh, ktorý sa stal človekom a prišiel k nám. Otázka, drahí bratia a sestry, teda neznie, či ho ohlasovať, ale ako ho ohlasovať, a toto „ako“ je radosť. Buď Ježiša ohlasujeme s radosťou, alebo ho neohlasujeme [...] Preto nespokojný kresťan, smutný kresťan, rozladený, alebo ešte horšie, urazený či ufrfláný kresťan nie je dôveryhodný. Takýto človek bude hovoriť o Ježišovi, ale nikto mu neuverí! [...] Je nevyhnutné, aby sme si dávali pozor na svoje emócie. Evanjelizácia funguje bezodplatne, pretože vychádza z plnosti, nie z nátlaku. A keď niekto evanjelizuje - človek by sa o to pokúsil, ale nefunguje to - na základe ideológií, to nie je evanjelizácia, to nie je evanjelium. Evanjelium nie je ideológia. Evanjelium je ohlasovanie, ohlasovanie radosti. Ideológie sú chladné, všetky. Evanjelium má teplo radosti. Ideológie sa nevedia usmievať. Evanjelium je úsmev; vyvoláva úsmev, pretože sa dotýka duše radostnou zvesťou. (Katechéza 26 Vášeň pre evanjelizáciu)

V súčasnom kontexte sekularizácie a vo svete, ktorý je taký zranený vojnami a rozdeleniami, bez meškania odpovedzme na pozvanie Otca, ktorý poslal svojho Syna, aby nás zachránil: „Chodte a pozvite všetkých na hostinu!“ (porov. Mt 22, 9) My sme svedkami, ktorí sa stretli so Synom, ktorý zničil smrť a dal zažiť život. Sme nasýtení na hostine, ktorá nám ponúka jeho prítomnosť a jeho život v hojnosti. Na konci každej hostiny sme poslaní v Kristovom mene: „Chodte!“ S radosťou, že máme v sebe túto prítomnosť, sa vydávame na cestu, aby sme boli jeho hlásateľmi v tomto svete, ktorý čaká na svetlo a nádej. Pápež František pokračuje:

Radosť z toho, že máme vzkrieseného Ježiša. Stretnutie s Ježišom vám vždy prináša radosť, a ak sa vám to nestane, nie je to pravé stretnutie s Ježišom. [...] Ponorení do dnešného rýchleho a zmäteného prostredia sa v skutočnosti aj my môžeme ocitnúť v situácii, keď žijeme svoju vieru s jemným nádychom zrieknutia sa, presvedčení, že evanjelium už nie je počuť a že sa už neoplatí usilovať sa o jeho ohlasovanie. Možno nás

dokonca pokúša myšlienka nechať „ostatných“ ísť vlastnou cestou. Namiesto toho je práve teraz čas vrátiť sa k evanjeliu, aby sme objavili, že Kristus „je stále mladý a je neustálym prameňom novosti.“ (Evangeliu gaudium, 11).

Tak sa človek, podobne ako tí dvaja v Emauzách, vracia do každodenného života s nadšením človeka, ktorý našiel poklad: títo dvaja sa radovali, pretože našli Ježiša a on zmenil ich život. A človek zistí, že ľudstvo je plné bratov a sestier, ktorí čakajú na slovo nádeje. Na evanjelium sa čaká aj dnes. Ľudia dneška sú ako ľudia všetkých čias: potrebujú ho. Dokonca aj civilizácia naprogramovanej nevery a inštitucionalizovanej sekularity; ba najmä spoločnosť, ktorá necháva priestory náboženského významu opustené, potrebuje Ježiša. Toto je správna chvíľa na ohlasovanie Ježiša. Preto by som chcel všetkým zopakovať: „Radosť z evanjelia naplňa srdcia a životy všetkých, ktorí sa stretávajú s Ježišom. Tí, ktorí prijímajú jeho ponuku spásy, sú oslobodení od hriechu, smútku, vnútornej prázdnoty a osamelosti. S Kristom sa radosť rodí stále nanovo“ (tamže, 1). Nezabúdajme na to. (Katechéza 26 Evanjelizačné nadšenie)

Tvárou v tvár zázrakom, ktoré Boh Otec vykonal v našich životoch, nech nám tento misijný mesiac, ktorý sa blíži ku koncu, pripomenie naše poslanie ohlasovať Ježiša a svedčiť o ňom. Aj dnes začujme pozvanie byť rybármi ľudí: pocíťme, že sme osobne povolani Ježišom ohlasovať jeho slovo, vydávať o ňom svedectvo v každodennom živote, žiť ho v spravodlivosti a láske, povolani „dať mu telo“ nežnou starostlivosťou o tých, ktorí trpia. Toto je naše poslanie: stať sa hľadačmi stratených, utláčaných a znechutených, neprinášať im seba, ale útechu Slova, rušivé ohlasovanie Boha, ktoré premieňa život, prinášať radosť z poznania, že on je náš Otec a že sa obracia na každého z nás, aby sme prinášali tieto krásne slová: „Brat, sestra, Boh sa ti priblížil, počúvaj a nájdeš v jeho Slove úžasný dar!“ (Pápež František, homília, Nedeľa Božieho slova, 22. januára 2023).

V týchto posledných dňoch misijného mesiaca si pripomeňte tému: Pozvite všetkých, tu je jasné poslanie pre všetkých učeníkov - misionárov:

Kristovi učeníci-misionári mali vždy úprimný záujem o všetkých ľudí bez ohľadu na ich spoločenské alebo dokonca morálne postavenie. Podobenstvo o hostine nám hovorí, že na kráľov príkaz služobníci zhromaždili „všetkých, ktorých našli, dobrých aj zlých“ (Mt 22, 10). Ba čo viac, „chudobných, mrzákov, slepých a chromých“ (Lk 14, 21), jedným slovom, najmenších bratov a sestry, tých, ktorí sú spoločnosťou odsunutí na okraj, kráľ označil za svojich osobitných hostí. Svadobná hostina jeho Syna, ktorú Boh pripravil, zostáva vždy otvorená pre všetkých, pretože jeho láska ku každému z nás je nesmierna a bezpodmienečná. „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.“ (Jn 3, 16). Každý človek, každý muž a každá žena, je Bohom pozvaný k účasti na jeho milosti, ktorá premieňa a zachraňuje. Stačí povedať „áno“ tomuto bezplatnému Božiemu daru, prijať ho a nechať sa ním premeniť, obliecť si ho ako „svadobné rúcho“ (porov. Mt 22, 12).

Pondelok, 28. októbra 2024

30. týždeň obdobia cez rok - rok B

Sviatok svätých apoštolov Šimona a Júdu

Ef 2, 19-22; Ž 19; Lk 6, 12-19

„Ich posolstvo sa šíri po celej zemi“ vystihuje hrdinské činy apoštolov a prvých kresťanov v ich misijnom úsilí. Dnes oslavujeme dvoch z týchto veľkých mužov: svätého Šimona a svätého Júdu, ktorí obaja položili svoj život za šírenie evanjelia.

K tomuto veľkému misijnému počinu nám svätý Pavol, apoštol pohanov, hovorí, že „ už nie ste cudzinci ani prišielci, ale ste spoluobčania svätých a patríte do Božej rodiny.“ (Ef 2, 19). Je to výzva k „spoločenstvu, účasti a misii“, ako to podčiarkuje synodálna cesta, ktorou Cirkev teraz prechádza. Je to aj pripomenutie misijnej témy pokrstených a poslaných, v ktorej sú všetci pokrstení Pánom individuálne povolani po mene a poslaní pracovať na jeho vinici. Nemôžeme preto sedieť na zadku alebo byť nečinní v tomto veľkom diele.

Nech na príhovor svätých Šimona a Júdu neustále hovoríme „áno“ Pánovmu volaniu pri šírení Dobrej zvesti až do končín zeme, a to prostredníctvom našich slov, ale najmä prostredníctvom našich skutkov. Amen!!!

Utorok, 29. októbra 2024

30. týždeň obdobia cez rok - rok B

Eph 5:21-33; Ps 128; Lk 13:18-21

Podobenstvo o horčičnom zrnku a kvase sú dve podobenstvá, ktoré ukazujú, ako misia (kráľovstvo) napreduje pomaly, ale isto pod Božou prozreteľnosťou. Znovu sa v ňom opakuje slávny výrok blahoslavenej Matky Terezy z Kalkaty: „robiť malé veci s veľkou láskou“.

Niekedy sa naše evanjelizačné úsilie môže zdať nepatrné alebo bezvýznamné, ale je to potrebné horčičné zrnko a kvas, ktoré neskôr vyklíčia alebo vzrastú a prinesú ovocie. Naše myšlienky a modlitby smerujú ku všetkým veľkým misionárom, ktorí pracovali, niekedy vo veľmi ťažkých a náročných situáciách, aby zabezpečili, že evanjelium bude počuté. Dnes je na nás, aby sme ich úsilie udržiavali a ďalej naň nadväzovali. Môžeme to urobiť tak, že ako jeden z prostriedkov použijeme vzor, ktorý nám dnes dáva svätý Pavol v 1. čítaní; budeme poslušní a poddajní vnuknutiam Ducha Svätého a budeme bezvýhradne milovať Cirkev - Kristovo telo. Nech nám Pán pomáha teraz i vždy! Amen.

Wednesday, October 30, 2024

30. týždeň obdobia cez rok - rok B

Ef 6, 1-9; Ž 145; Lk 13, 22-30

Obraz Ježiša ako potulného kazateľa, ktorý putuje po mestách a dedinách, od začiatku zobrazuje misijnú cestu cirkvi. Misia nikdy nestagnuje, ale je dynamická.

Pán tiež jasne hovorí, že misia nie je safari, ani turistická cesta. Skôr so sebou prináša výzvy a ťažkosti. Je to snaha prejsť cez úzke dvere.

Na začiatku svojej cesty do Jeruzalema nám evanjelista Lukáš hovorí, že Ježiš sa odhodlane vydal na cestu do Jeruzalema (Lk 9, 51). Dokonca aj keď mu bol odmietnutý prechod cez samaritánsku dedinu, vybral si inú cestu a pokračoval ďalej. To jasne naznačuje, že s misiou sú a vždy budú spojené výzvy. Riešením však nie je skončiť, ale skôr nájsť odvahu objaviť nové cesty, ako pokračovať. Nech Pán udelí všetkým misionárom statočnosť a odvahu. Amen!

Štvrtok, 31. októbra 2024

30. týždeň obdobia cez rok - rok B

Ef 6,10-20; Ž 144; Lk 13,31-35

V záverečnom posolstve svätý Pavol pripomína veriaciim z Efezu, aby čerpali silu z Pána a z jeho moci (porov. Ef 6, 10). Inými slovami, učeníci by mali byť ukotvení v Pánovi, aby dokázali prekonať prekážky spojené s ich misijným úsilím. Prichádzajú mi na um slová samotného Pána z Jánovho evanjelia: „Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť.“ (Jn 15, 5). Čiže nielenže premôžeme „líšky“ dnešnej doby, ale prinesieme aj veľa ovocia.

Poslanie patrí Pánovi. Preto je potrebné čerpať od neho silu prostredníctvom slávenia jeho slova a sviatostí, najmä svätej Eucharistie. Uprostred výziev treba obetovať modlitby (omše) za misiu. Máme zodpovednosť požiadať o sväté omše za tých, ktorí sú na misijnom poli. Nech Pán naďalej vedie, požehnáva a drží pod svojou ochranou všetkých misionárov. Amen!